

**UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FAKULTA FILOZOFICKÁ**

PODPORA MLADEJ RODINY ŠTÁTOM A PRÍBUZNÝMI

Bakalárska práca

Študijný program: sociológia (Jednoodborové štúdium, bakalársky I. st., denná forma)

Školiace pracovisko: 3.1.1 sociológia

Školiace pracovisko: Katedra sociológie

Školiteľ: PhDr. Rastislav Bednárík, CSc.

Nitra 2011

Tatiana Belejová

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Dolu podpísaná Tatiana Belejová, vyhlasujem na svoju česť, že som bakalársku prácu na tému „Podpora mladej rodiny štátom a príbuznými“ vypracovala samostatne a použila som literatúru, ktorú uvádzam v zozname.

.....
V Nitre, dňa

.....
Podpis autora práce

POĎAKOVANIE

Ďakujem svojmu školiteľovi PhDr. Rastislavovi Bednárkovi CSc. za jeho odbornú pomoc a rady pri riešení problematiky súvisiacej s mojou bakalárskou prácou.

.....

Podpis autora práce

ABSTRAKT

BELEJOVÁ, Tatiana: Podpora mladej rodiny štátom a príbuznými. (Bakalárska práca) / Tatiana Belejová. – Univerzita Konštantína filozofa v Nitre. Filozofická fakulta; Katedra sociológie. – Školiteľ: PhDr. Rastislav Bednárík, CSc. Stupeň odbornej kvalifikácie: Bakalár (Bc). Nitra: FF UKF, 2011. s. 51

Cieľom bakalárskej práce je analýza podpory mladej rodiny štátom a spôsob pomoci zo strany príbuzných. Práca pozostáva z úvodu, piatich kapitol a záveru. Okrem toho obsahuje dotazník, 30 tabuliek s informáciami získanými na základe prieskumu a prílohy. V úvode čitateľov oboznamujeme s obsahom a cieľom práce, ale aj s použitou literatúrou, ktorá poslúžila ako zdroj informácií. Prvá kapitola je vysvetlením základných pojmov súvisiacich s prácou. Sú tu stručne charakterizované pojmy rodina, mladá rodina, manželstvo, kohabitácia, príbuzenstvo, podpora a štát. V druhej kapitole sa venujeme postaveniu mladej rodiny v dnešnej spoločnosti v súvislosti s jej vývojom a zmenami. Oboznamujeme aj s demografickými zmenami za posledné obdobie. Tretia kapitola už podáva obraz podpory rodiny štátom na Slovensku. Je tu stručný prehľad jednotlivých štátnych dávok pre rodiny s deťmi a v skratke je porovnaný s podporou v Európskej únii. Štvrtá kapitola je venovaná príbuzenskej pomoci a popisu životného cyklu rodiny. Výsledky prieskumu sa nachádzajú v závere práce ako aj empiricky získané poznatky.

Kľúčové slová: mladá rodina, manželstvo, kohabitácia, príbuzenské vzťahy, sociálna podpora, štát, rodinná politika

ABSTRACT

BELEJOVÁ, Tatiana: Support for young family from the state and relatives. (the bachelor work) / Tatiana Belejová. – Constantine The Philosopher University in Nitra. Faculty of arts: Department of Sociology. – Tutor: PhDr. Rastislav Bednárík, CSc. Qualification level: Bachelor (Bc). Nitra FF UKF, 2011. p. 51

The target of the bachelor work is an analysis of support for young families from the state and support ways from relatives. The work consists of introduction, 5 capitols and conclusion. It included questionnaire as well, 30 tables with information acquired from a basic research and attachments. In the introduction, We informed readers about content and work target, but also about used literature, which helped us as a resource of informations. The first chapter there is explanation of basic concepts contiguous with the work. We shortly characterized the family, young family, marriage, cohabitation, relationship, support and state. In the second chapter we wrote to the position of young family in contemporary society within the context of its development and changes. We also inform also with about demografic movements over the past period. The third capitol already gives a picture of family support from the state in Slovakia. We gave short overview of individual state duties for families with children and compare it with support in European Union. In the fourth chapter we addressed to help from relatives and description of family life cycle. Results of the research are located in the conclusion of the work as well as empirical acquired knowledge.

Keywords: young family, marriage, cohabitation, family ties, social support, state, family policy

OBSAH

0 ÚVOD.....	10
1 VYMEDZENIE ZÁKLADNÝCH POJMOV.....	12
1.1 Rodina.....	12
1.1.1 Mladá rodina.....	13
1.2 Manželstvo.....	14
1.3 Kohabácia.....	14
1.4 Príbuzenstvo.....	15
1.5 Sociálna podpora.....	16
1.6 Štát.....	16
2 POSTAVENIE MLADEJ RODINY.....	18
2.1 Vývoj a zmeny v rodine.....	18
2.2 Zmeny v sobášnosti.....	19
2.3 Zmeny v pôrodnosti.....	20
3 ŠTÁTNA RODINNÁ POLITIKA.....	22
3.1 Rodina a štát.....	22
3.2 Štátna podpora mladých rodín na Slovensku.....	22
3.2.1 Prehľad jednotlivých štátnych dávok.....	24
3.3 podpora bývania mladých rodín.....	26
3.4 Štátna podpora mladých rodín v štátoch EU.....	27

4 PODPORA MLADEJ RODINY PRÍBUZNÝMI.....	28
4.1 Životný cyklus rodiny.....	28
4.2 Príbuzenská pomoc.....	29
4.2.1 Význam príbuzenskej pomoci pri poskytnutí bývania.....	30
5 EMPIRICKÁ ČASŤ.....	31
5.1 Vymedzenie cieľov prieskumu.....	31
5.2 Vymedzenie hypotéz prieskumu.....	31
5.3 Základný a výberový súbor a prieskumná metóda.....	33
5.3.1 Charakteristika výberového súboru.....	34
5.4 Overovanie stanovených hypotéz a interpretácia prieskumu.....	37
5.5 Zhrnutie výsledkov prieskumu.....	44
6 ZÁVER.....	46
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY.....	48
PRÍLOHY A a B	

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka č. 1: Počet poberateľov štátnych rodinných dávok a vyplatená suma v roku 2009

Tabuľka č. 2: Spôsob pomoci dieťaťu/deťom žijúcim v samostatnej domácnosti– v % odp.

Tabuľka č. 3: Vekové kategórie respondentov (otázka č.1)

Tabuľka č. 4: Pohlavie respondentov (otázka č. 2)

Tabuľka č. 5: Vzdelanie respondentov (otázka č. 3)

Tabuľka č. 6: Spôsob spolužitia s partnerom (otázka č. 4)

Tabuľka č. 7: Počet detí, o ktoré sa respondent stará (otázka č. 7)

Tabuľka č. 8: Bydlisko respondentov (otázka č.8)

Tabuľka č. 9: Spôsob bývania respondentov (otázka č. 9 a10)

Tabuľka č. 10: Vplyv jednotlivých aspektov na rozhodovanie respondenta založiť si rodinu

Tabuľka č. 11: Dôležitosť jednotlivých aspektov pri rozhodovaní založiť si rodinu

Tabuľka č. 12: Formy pomoci mladým rodinám od príbuzných

Tabuľka č. 13: Vzťah medzi spôsobom bývania a poskytovaním finančných príspevkov

Tabuľka č. 14: Vzťah medzi formou spolužitia a spokojnosťou s finančnou situáciou

Tabuľka č. 15: Vzťah vzdelania respondenta a názoru na svoj finančný príjem

Tabuľka č. 16: Vzťah pohlavia k postoju respondenta k privyrábaniu si mamičiek popri rodičovskom príspevku

Tabuľka č. 17: Vzťah medzi formou spolužitia a názormi na nedostatky systému podpory

Tabuľka č. 18 – č. 30 v prílohe B

0 Úvod

Ako už vyplýva z názvu bakalárskej práce, venovali sme sa téme podpory mladej rodiny zo strany štátu a príbuzných. Rodina je inštitúcia, ktorá má pre človeka a spoločnosť veľký význam už od nepamäti. Nezávisle od typu spoločnosti a doby, vždy sa tu táto inštitúcia vyskytovala a nepochybne pretrvá ešte ďaleko do budúcnosti a naďalej bude zastávať svoje funkcie a postavenie. Pre mnohých je rodina tou najdôležitejšou súčasťou života a preto sme sa rozhodli vybrať si túto tému. Je dôležité, aby si spoločnosť uvedomila, že podpora rodiny je rovnako dôležitá ako samotná rodina. Bez dostatočnej podpory, a to hlavne zo strany štátu, nemôže rodina fungovať a pretrvať bez existenčných problémov. Z tohto dôvodu bývajú mladé rodiny vo veľkej miere odkázané na pomoc svojich rodičov a príbuzných. Zamerali sme sa aj na demografické zmeny, ktoré nepochybne nastali aj z dôvodu nedostatočnej finančnej istoty mladých ľudí.

Cieľom práce bolo zistiť, akým spôsobom je mladá rodina na Slovensku podporovaná, či už štátom alebo rodinou, a ako sú rodiny s touto podporou spokojné. Takisto nás zaujímalo stanovisko mladých partnerov na jednotlivé aspekty spojené so zakladaním a fungovaním rodiny.

Prvá kapitola je stručným charakterizovaním základných pojmov súvisiacich s bakalárskou prácou. Na charakterizovanie pojmov ako sú rodina, manželstvo, podpora, štát a ďalšie sme využívali hlavne rôzne definície. V názvoch podkapitol druhej kapitoly sú použité prevažne slová ako sú zmena a vývoj. Preto táto kapitola obsahuje množstvo štatistických a demografických údajov týkajúcich sa sobášnosti či pôrodnosti. Z dôvodu dostupnosti informácií sme využili údaje do roku 2009. Tretia kapitola nesie názov „Štátna rodinná politika“ a preto je v nej rozobratý vzťahom rodiny a štátu. Následne sme popísali rodinnú politiku a spôsoby podpory rodiny v rámci našej krajiny. Pre porovnanie sme použili aj informácie o podpore v krajinách Európskej únie, ktoré sa vyznačujú ako krajiny s najlepšou rodinnou politikou. V štvrtej kapitole sme sa zase venovali podpore zo strany príbuzných, presnejšie pomoci mladým rodinám zo strany ich rodičov. V tejto súvislosti je spomenutá hlavne pomoc v oblasti bývania, ktorá je veľmi rozšírenou formou pomoci. Piatu kapitolu už tvorí empirická časť práce. Uvádzané sú tu ciele, hypotézy, následný zber údajov za pomoci dotazníka a spracovanie výsledkov pomocou programu SPSS. Výsledky sme na záver interpretovali za pomoci tabuliek.

Zdrojom informácií k bakalárskej práci boli rôzne knihy zamerané na rodinu, spoločenské zmeny a vzťahy štátu a rodiny. Okrem toho sme vo veľkej miere používali aj internetové zdroje, keďže veľká časť práce obsahuje štatistické údaje ako aj aktuálne informácie ohľadom podpory rodiny a jej zmenách, ktoré sa v knižnej podobe nevyskytujú alebo sa vyskytujú len veľmi zriedkavo.

Základný súbor je tvorený mladými manželmi alebo partnermi, ktorí žijú v kohabitácií. Kohabitačný vzťah bol zvolený preto, lebo v dnešnej dobe už manželstvo netvorí podmienku pre vznik rodiny. Výberový súbor tvorí 120 manželských alebo kohabitujuúcich partnerov vo veku od 20 do 35 rokov, ktorí sa starajú aspoň o jedno dieťa.

Okrem osobitného významu rodiny majú nezanedbateľný význam aj získané informácie týkajúce sa podpory mladej rodiny. Predpokladáme, že je veľmi užitočné vedieť o tejto problematike viac, pretože sa vždy bude týkať hlavne mladej generácie.

1 VYMEDZENIE ZÁKLADNYCH POJMOV

1.1 Rodina

S definíciou rodiny sme sa už stretli mnohokrát. Asi najčastejšie sa rodina definuje ako malá sociálna skupina, ktorá je neformálna, primárna a prevládajú v nej intímne vzťahy. Vzťahy medzi jej členmi sú tvorené na základe manželstva, pokrvne alebo adoptívne. (Španková, 2005, s. 754)

Podľa Augusta Comta je rodina základnou a najjednoduchšou stavebnou jednotkou všetkých spoločností. Práve z rodinných či príbuzenských skupín sa neskôr vyvinuli všetky ostatné. (Keller, 2007, s. 66)

Práve v rodine je tvorené základné sociálne prostredie potrebné pre vývin spoločnosti a socializáciu jednotlivca, v rámci ktorej si človek osvojuje svoje roly a kultúru, ktorá sa v rodine prenáša z generácie na generáciu. Vzťahy, ktoré majú osobný a spoločenský význam, sa tvoria prevažne v rodine. Roly a správanie členov rodiny je ovplyvnené určitými vzormi nielen zvnútra ale aj zvonka.

Takmer každý človek vo svojom živote tvorí súčasť dvoch nukleárných rodín. Jednou rodinou je orientačná (rodičovská) rodina, do ktorej sa človek narodí a druhou je reprodukčná (prokreačná) rodina, ktorú si človek počas svojho života sám vytvorí. Z toho vyplýva, že v nukleárnej rodine existujú vzťahy pokrvné a manželské. Okrem nukleárnej rodiny existuje aj rozšírená rodina, ktorej základ tvoria pokrvní príbuzní. (Sociologický slovník, 1970, s. 415 - 418)

Členovia rodiny vytvárajú domácnosť, v rámci ktorej sa môžu nazývať aj spotrebiteľmi. Takúto hospodáriacu jednotku najčastejšie tvoria manželia a ich deti, ktorý uspokojujú svoje potreby a to uhrádzaním spoločných výdavkov. Každý človek, ktorý má záujem vytvoriť si vlastnú domácnosť, musí zanechať tú pôvodnú, teda musí opustiť orientačnú rodinu. (Gažiová, 2005, s. 715-716)

Bez ohľadu na kultúru spoločnosti, rodina je inštitúciou, ktorá zabezpečuje svoje fungovanie prostredníctvom plnenia základných funkcií. Jednotliví autori môžu uvádzať rôzne funkcie, najčastejšie sa však stretávame s týmito:

- Biologická, reprodukčná funkcia – táto funkcia má zabezpečiť prežitie spoločnosti a reguláciu sexuálneho správania
- Socializačná funkcia – je spojená s osvojovaním si vzorov správania sa, hodnôt, noriem a kultúry ešte v detskom veku jednotlivca
- Ochranná funkcia – má zabezpečiť členom rodiny istotu v ťažkých životných situáciách, v detstve alebo starobe
- Emocionálna funkcia – zabezpečuje citovú pohodu vo vnútri rodiny, medzi jej jednotlivými členmi
- Ekonomická funkcia – je spojená s materiálnym zabezpečením rodiny a s deľbou práce v rodine

1.1.1 Mladá (súčasná) rodina

Moderná spoločnosť má veľký vplyv na rodinu a jej vývoj. Tradičné vzory rodiny vystriedali iné, také v ktorých je rodina priestorom pre individualitu človeka. Odlišnosť súčasnej rodiny od tradičnej možno charakterizovať napríklad tým, že je závislejšia od štátu, ale zároveň sa znižuje závislosť na príbuzenstve. Takisto samotní manželia nie sú v takej miere závislí na rodine.

To, že je rodina závislejšia na štáte spôsobuje, že sa stáva viac záležitosťou verejnou. Na druhej strane je viac aj súkromnou záležitosťou, pretože sa viac zameriava na osoby, je individualistická. To sa prejavuje hlavne v počte detí, ktorý je v súčasnej rodine oveľa nižší ako kedysi. Deti a starostlivosť o ne už nie sú prioritou jednotlivca. Dokonca aj samotná rodina v súčasnosti nadobúda mnohé podoby, ktoré sa predtým vyskytovali len veľmi ojedinele.

Základom dnešnej rodiny sú vzťahy, preto sa často nazýva „vzťahová rodina“. Dôležité sú hlavne vzťahy muža a ženy, rodičov a detí. Materiálne veci a ich odovzdanie či dedenie prestávajú byť cieľom rodiny.

Aj keď ešte v niektorých mladých rodinách pretrváva dominantné postavenie muža a žena zastupuje tú nižšiu funkciu, súčasťou modernej spoločnosti je ich rovnoprávne postavenie. Žena sa stala v spoločenskej i ekonomickej oblasti samostatnejšia. (<http://www.apex.sk>)

Mladá rodina súčasnosti sa často ocitá v neistote, čo jej vznik v mnohých prípadoch znemožňuje. Ekonomické podmienky pre mladých ľudí nebyvajú často priaznivé a pre vznik rodiny je nepochybne dôležitá ekonomická situácia a finančné prostriedky.

1.2 Manželstvo

Manželstvo vystihuje pomerne trvalý vzťah, lepšie povedané spolužitie partnerov, muža a ženy, na intelektuálnej, sexuálnej a emocionálnej úrovni. Účelom manželstva je hlavne založenie nukleárnej rodiny. Uzatvorením zväzku vyplývajú manželom určité práva a povinnosti. Rovnako ako aj rodina je manželstvo regulované zákonmi, sociálnymi vzormi a normami (napr. výber vhodného partnera). Vo väčšine spoločností manželstvo slúžilo a slúži verejným záujmom. (Sopóci, 2000, s. 21)

Podľa vzťahov manželov rozlišujeme manželstvá: monogamické (jeden muž a jedna žena), polygamické (polygamia: polygýnia - jeden muž s viacerými ženami a polyandria – jedna žena s viacerými mužmi) a skupinové manželstvo (viacero mužov s viacerými ženami). (Sopóci, 2000, s. 21)

V moderných západných spoločnostiach sveta, a teda aj na Slovensku, prevláda monogamia ako vzor spolužitia muža a ženy. Zároveň však existuje väčšia tolerancia rozvodov, s čím úzko súvisí aj možnosť opätovného uzatvorenia manželstva s inou osobou. Manželstvo má v súčasnosti ohrozenú pozíciu a je nahrádzané inými formami partnerského spolužitia. Veľký vplyv na tieto zmeny majú ženská emancipácia, vysoko mobilná spoločnosť a nižší vplyv príbuzenstva a cirkvi na mladých ľudí. (Jandourek, 2001, s. 148)

Odjakživa sa manželstvo spájalo s cirkevnými či štátnymi inštitúciami v súvislosti s obradmi. Obrady mali hlavne ten význam, že spoločnosť mohla týmto spôsobom mladých ľudí, ktorí vstupujú do manželstva, uznať za zrelých. Zrelý človek tak preberá zodpovednosť sám za seba, ale aj za rodinu a vlastnú domácnosť. (Sopóci, 2000, s. 24)

1.3 Kohabitácia

Možno je známejšia ako konkubinát, pochádzajúci z latinského slova concubinatus, čo podľa mnohých zdrojov znamená spolužitie muža a ženy v jednej domácnosti bez

uzatvorenia manželského zväzku. Tiež sa o tejto skutočnosti môže hovoriť ako o nezosobášenom spolužití. (Jandourek, 2001, s. 129)

V súčasnosti sa kohabitačný vzťah stáva rovnoprávnym s manželským vzťahom a to hlavne v krajinách západného sveta. Tento vzťah zrovnoprávňuje legislatíva niektorých štátov Európy. (Kráľová, 2009, s. 184)

Mladí ľudia, ktorí uprednostňujú túto formu spolužitia ju chápu ako skúšku pred manželstvom. Môžeme hovoriť o akomsi predstupni, či dokonca medzistupni promiskuity a manželstva. V mnohých prípadoch však partneri zostávajú žiť v takomto vzťahu a tak môžeme hovoriť o alternatíve samotného manželského zväzku. Napriek tomu, že neposkytuje takú stabilitu ako manželstvo, kohabitácia stále narastá a nielen že tým vytláča klasické manželstvo, ale aj zvyšuje počet detí, ktoré sa rodia mimo manželstva. (Pastor, 2005, s. 540-547)

1.4 Príbuzenstvo

Každý človek tvorí súčasť orientačnej a reprodukčnej rodiny, čo vytvára základný kameň príbuzenstva. Príbuzenský systém umožňuje človeku byť súčasťou nejakého spoločenstva. Môže sa zakladať na pokrvnom, právnom alebo adoptívnom vzťahu medzi jeho členmi. Je to súbor vzťahov medzi rodičmi, súrodencami, strýcami, tetami, bratrancami, sesternicami ale aj svokrovcami, švagrovcami a pod. Na základe príbuzenstva sa v spoločnosti môže prenášať meno, majetok či status. (Jandourek, 2001, s.198)

Každý jednotlivec, ktorý si nájde partnera, je takzvaným spojovacím mostíkom medzi členmi svojej orientačnej (rodičovskej) rodiny a rodiny svojho manžela alebo manželky, čiže svojej reprodukčnej (manželskej) rodiny.

Úloha príbuzenstva sa na jednej strane v súčasnosti podceňuje, na strane druhej však má svoj význam pri posilňovaní stability nukleárnych rodín a domácností. (Kráľová, 2009, s. 221-222)

1.5 Sociálna podpora

Sociálna podpora sa zaraďuje do oblasti sociálneho zabezpečenia. Na Slovensku sú tri základné formy a k tomuto zabezpečeniu sa zaraďuje ešte sociálne poistenie a sociálna pomoc. (<http://www.employment.gov.sk>)

V súvislosti s rodinou sa sociálna podpora chápaná ako rodinné dávky, ktoré sú financované z rozpočtu štátu. Týmto spôsobom je štát zúčastnený pri dôležitých situáciách ako je narodenie dieťaťa a následná výchovná a vyživovacia činnosť. Pravdaže patria sem aj iné dávky, napríklad pri úmrtí rodinného príslušníka a podobne. Nárok na tieto dávky má každý občan a podmienkou ich vyplácania nie sú žiadne skoršie príspevky zo strany občana ani výška príjmu. (<http://www.employment.gov.sk>)

Je dôležité, aby sa problematikou rodiny zaoberal štát pretože bez správnej sociálnej podpory, môžu byť rodiny a s nimi súvisiaca reprodukcia spoločnosti ohrozená. Táto podpora sa netýka len jednotlivých dávok, ale je zameraná aj na iné oblasti ako je napríklad bývanie. Dávky vyplácané v rámci štátnej podpory môžu mať podobu jednorazových príspevkov alebo opakovaných príspevkov. Taktiež ich poberanie má stanovené určité podmienky, medzi ktoré sa zaraďuje trvalý alebo prechodný pobyt či už dieťaťa alebo poberateľa na Slovensku a poberateľova starostlivosť o nezaopatrené dieťa. Žiadosť o príslušné dávky si musí podať samotný poberateľ. (<http://mic.iom.sk>)

1.6 Štát

Štát predstavuje organizáciu spoločnosti, je nositeľom štátnej politiky a disponentom moci nad určitým územím. Otvplyvňuje ekonomiku krajiny a tiež tvorbu zákonov v krajine. V súčasnosti prevláda národný štát a o jeho význame sa diskutuje hlavne v súvislosti so vstupom krajín do Európskej únie. (Jandourek, 2001, s. 238)

Medzi znaky štátu patria štátna moc, štátne územie, štátne občianstvo, štátne symboly a štátna suverenita (nezávislosť).

Funkcie štátu sú rozdelené na funkcie vonkajšie a vnútorné. Vonkajšie funkcie sú napríklad spolupráca a pomoc medzi štátmi a organizáciami, ochrana pred napadnutím, plnenie záväzkov, regulácia zahraničného obchodu a pod. Pod vnútornými sa rozumie

všeobecná ochrana či už vlastníctva, verejného poriadku alebo podmienok na chod a rozvoj spoločnosti, riešenie konfliktov, podpora rozvoja školstva, zdravotníctva, hospodárstva alebo ekonomiky krajiny. (Sociologický slovník, 1970)

Čo sa týka vzťahu rodiny a štátu, štát sa snaží byť rodine nápomocný a podporovať ju prostredníctvom rodinnej politiky, ktorá sa rieši v rámci koncepcie štátnej rodinnej politiky. Táto politika by mala byť postavená na demokratických princípoch a podieľať sa na výchove a socializácii členov rodiny. (<http://www.esf.gov.sk>)

Štát voči rodine plní určité funkcie, ktoré sú zároveň aj dlhodobými cieľmi koncepcie štátnej rodinnej politiky a patrí medzi ne:

- Ochrana rodiny a jej členov – úlohou je vytvoriť právnu istotu a stabilitu rodiny, manželstva a vzťahu medzi rodičmi a deťmi
- Sociálno-ekonomické zabezpečenie rodiny – súvisí s vytvorením štátnych rodinných dávok na životné udalosti uznané štátom
- Výchova detí a mládeže, príprava na manželstvo a rodičovstvo – okrem rodičov totiž pomáha aj štát pri výchove detí a to prostredníctvom inštitúcií ako je napríklad škola
- Ochrana zdravia členov rodiny a demografický vývoj – každá rodina a každý jej člen má právo na ochranu zdravia a života (<http://www.esf.gov.sk>)

2 POSTAVENIE (MLADEJ) RODINY

2.1 Vývoj a zmeny v rodine

O rodine sa dlho predpokladalo, že sa nijako výrazne nelíši od rodiny, ktorá stála na počiatku ľudstva. Pravdou je, že aj rodina prešla mnohými významnými zmenami hlavne od konca prvej svetovej vojny a touto problematikou sa zaoberá veľké množstvo odborníkov. Jedna z týchto zmien sa týka manželstva a rodičovstva, ktoré bolo v tradičnej spoločnosti chápané ako niečo samozrejmé a prirodzené. Dnes je to iba jedna z možností, pre ktorú sa môže jednotlivec slobodne rozhodnúť. Platí to rovnako pre ženu ako aj pre muža, pretože v profesijnej oblasti sa ženy začínajú mužom vyrovnávať a materstvo tvorí iba krátku časť ich života. (Možný, 2008, s. 14-23)

Ján Sopóci, ktorý sa zaoberal zmenami v spoločnosti a teda aj zmenami v rodine, hovorí o týchto zmenách v súvislosti s industrializáciou a modernizáciou. Zmena tradičnej rodiny na modernú spôsobila následnú individualizáciu pre všetkých. Poukázal na rozdiely v týchto zmenách v súvislosti s kultúrou, krajinou a spoločnosťou. (Sopóci, 2000, s. 195-196)

Zmeny v rodine sa odohrávajú na celospoločenskej úrovni. Všetko čo sa udeje v spoločnosti zasiahne v konečnom dôsledku aj samotnú rodinu. Ide napríklad o trendy, ktoré prechádzajú v spoločnosti neustálymi zmenami, objavy a vývoj v oblasti vedy a techniky, alebo aj významné udalosti, ktoré zasahujú do chodu spoločnosti. Medzi najvýznamnejšie môžeme zaradiť:

- Demografické zmeny, ktoré zahŕňajú sobášnosť, rozvodovosť, pôrodnosť a potratovosť
- Zmeny týkajúce sa vzdelania a práce, ktoré sa prejavujú hlavne vo zvyšujúcej sa dostupnosti a úrovni vzdelania pre mladých ľudí, čo bezprostredne vedie k predĺženiu tohto obdobia vzdelávania
- Zmeny v postavení žien sa týkajú hlavne ženskej emancipácie, nových možností, ktoré im boli v modernej spoločnosti ponúknuté v oblasti vzdelania aj práce; často však na úkor rodinného života

- Premena sociálnych tried a vrstiev na životné a rodinné cykly; v tejto oblasti sa zvykne hovoriť o individualizácií a deinštitucionalizácií, o poklese významu rodiny a jej perspektívy
- Ekonomický rast a diferenciácia, ktoré súvisia s rastom životnej úrovne, s konzumným spôsobom života a rýchlym tempom na trhu práce
- Preberanie základných funkcií rodiny štátom, čím vlastne na seba preberá aj časť zodpovednosti za problémy súvisiace s výkonom týchto funkcií
- Pokrok na technickej a sociálnej úrovni, ktorý v značnej miere človeku uľahčil vykonávanie veľkého množstva činností; zároveň však vo veľkej miere ovplyvnil aj hodnoty ľudstva, ich správanie a zvyky; tu veľký význam zohráva napríklad aj vynález hormonálnej antikoncepcie
- Racionalizácia, ktorá zasiahla do modernizačného procesu; nie vždy však bez negatívneho dopadu na život rodiny
- Liberalizácia, ktorá zasahuje do tradične uznávaných noriem a hodnôt (Ondrejko - Majerčíková, 2005 s. 21-29)

Rodina a jej zmeny sú veľmi úzko späté s populačným vývojom. Spoločenská situácia v tej ktorej krajine dáva podnet na veľké množstvo demografických zmien. Tie sa potom odrážajú v rodinnom správaní. Od nich závisí uzatváranie manželstiev v krajine a následné zakladanie rodiny, ale aj rozpad rodiny. Tiež sa prejavuje v reprodukcií, či už v rámci rodiny alebo mimo nej. Demografické procesy, ktoré sa priamo dotýkajú rodiny môžeme zaradiť sobášnosť a rozvodovosť, pôrodnosť a úmrtnosť. (<http://www.apex.sk>)

2.2 Zmeny v sobášnosti

Významnými medzníkmi vo vývoji sobášnosti na Slovensku boli sedemdesiate roky a potom rok 1989. V sedemdesiatych rokoch bola sobášnosť Slovenska na vrchole. Naopak to bolo zase v rokoch deväťdesiatych, kedy sobášnosť začala klesať. Napriek tomu väčšina Slovákov hovorí o rodine ako o najvyššej hodnote, čo vedie k otázke, čo si vlastne ľudia pod týmto pojmom predstavujú. (<http://www.impulzrevue.sk>)

Deväťdesiate roky teda neprinesli pre rodinu a jej vývoj veľa pozitívneho. Ešte koncom osemdesiatych rokov by vstúpilo do manželstva 90% slobodných osôb, na začiatku 21. storočia by to bolo už iba 70%. Okrem toho, ako aj v iných krajinách, rovnako aj na

Slovensku začali mladí ľudia odkladať manželstvo do neskoršieho veku. Dnes už sa nedá hovoriť o jednotných modeloch demografického správania. Životné dráhy, ideály a hodnoty mladých ľudí sú veľmi diferencované. Do popredia sa dostáva otázka potreby manželstva v živote človeka.

Vývoj sobášnosti sa na Slovensku pozoroval v dvoch obdobiach. Prvé bolo v rokoch 2000-2004 a druhé v rokoch 2005-2009. Prvosobášnosť sa za tieto obdobia zvýšila hlavne v oblasti Bratislavy a Košíc, a to rovnako u žien ako aj u mužov. K poklesu došlo na južnom a strednom Slovensku. Nárast sobášnosti môže pravdepodobne zapríčiniť aj realizácia odkladaných sobášov. Okrem toho na sobášnosť vplyvajú aj iné faktory, ktorých intenzita sa taktiež mení v závislosti od príslušného regiónu. Takým faktorom môže byť napríklad náboženstvo.

U mužov aj u žien sa zaznamenal počas spomínaných období posun veku uzatvárania prvého manželstva. Na začiatku prvého obdobia, teda v roku 2000 to bolo ešte u mužov 26,6 rokov a u žien 24,0 rokov. Na konci teda v roku 2009 to bolo 28,5 u mužov a 26,9 u žien. Napriek tomu že v sobášnosti existujú veľké regionálne rozdiely, pokles veku prvosobášnosti nenastal ani v jednom regióne. Výrazné rozdiely v intenzite a vo veku uzatvárania prvých sobášov sa prejavujú teda hlavne medzi Bratislavou, Košicami, západným Slovenskom a severným a severovýchodným Slovenskom.

Po roku 1989 sa okrem poklesu sobášnosti zvýšila aj intenzita rozvodov. Spoločnosť totiž získala ľahší prístup k ukončeniu manželstva a veľa manželských párov práve touto cestou začalo riešiť svoje manželské problémy. Aj rozvodovosť sa dá sledovať na regionálnej úrovni a najmenej rozvodov sa zachovalo na severe, východe a severovýchode. Keďže aj sobáše sa odkladajú do vyššieho veku, vek rozvodovosti takisto stúpa a najvyšší vek pri rozvoде je zaznamenaný v Bratislave. (Jurčová - Mészáros, 2010, s. 9-32)

Znižovanie sobášnosti na Slovensku môže byť jeden z dôsledkov toho, že legálne manželské spolužitie začína nahrádzať kohabitácia. Stále viac partnerov si vyberá tento spôsob spolužitia. Zákom uzatvorené manželstvo nie je predsa nutnou podmienkou na založenie rodiny. (Kraus - Poláčková, et al., 2001, s.83)

2.3 Zmeny v pôrodnosti

Pôrodnosť na Slovensku sa tiež zmenila hlavne po roku 1989. Súvisí to s novými príležitosťami, ktoré sa naskytili mladej generácii. Mladí ľudia mohli cestovať, začať

podnikať, študovať alebo využívať svoj voľný čas podľa svojich záujmov. Ľudia mali možnosť slobodne rozhodovať o tom, akú životnú dráhu si vyberú. Rodinný život a materstvo už pre mnohé ženy neboli prioritné, k čomu dopomohla aj antikoncepcia, ktorá sa stala dostupnejšou a tak žena nadobudla možnosť vybrať si nielen to, kedy bude mať dieťa, ale aj to, koľko detí bude mať.

„Pokles pôrodnosti u nás bol a je determinovaný aj mnohými subjektívnymi okolnosťami a príčinami. Je to predovšetkým politicko-ekonomická transformácia a s ňou súvisiaca nestabilita krajiny, zlá bytová situácia - niekde nedostatok bytov, inde finančná neschopnosť mladých ľudí zabezpečiť si bývanie, zrušenie výhodných mladomanželských pôžičiek, v niektorých regiónoch vysoká nezamestnanosť,...“ (Ondrejko - Majerčíková, 2005, s. 23-24)

V rámci sledovania populačného vývoja na Slovensku sa pozornosť venovala aj pôrodnosti. Tento vývoj sa tiež sledoval v dvoch obdobiach. V prvom sledovanom období, teda od roku 2000 do roku 2004, nastal výrazný pokles, ktorý však zaznamenal nárast v druhom sledovanom období od roku 2005 do roku 2009. Mohlo by však ísť iba o realizáciu odkladaných tehotenstiev z prvého obdobia. V prvom období dosahovala plodnosť veľmi nízke hodnoty hlavne v krajoch ako je bratislavský, trnavský, nitriansky či trenčiansky. Tu však zase naopak zaznamenala nárast v tom druhom období. Oblasti s vyššou plodnosťou sú už tradične Orava, východné a stredné Slovensko. Naopak je to zase v Bratislave a okolí, kde však v druhom sledovanom období je badateľný nárast. Aj vek rodičovstva sa postupne celoplošne posúva nad 30 rokov. U žien sa tento vek zmenil z hodnoty 24,72 na 26,24 rok. (Jurčová - Mészáros, 2010, s. 33-38)

Popri odkladaní rodičovstva je významnou zmenou aj nárast počtu mimomanželských detí. Na Slovensku sa ku roku 2009 zaznamenalo 31,6% mimomanželských detí oproti roku 2000 kedy to bolo len 18,3%. Najviac takto narodených detí je na juhu Slovenska k čomu okrem iného prispelo aj zastúpenie obyvateľstva Rómskeho pôvodu. Najmenej nemanželských detí sa rodí na Orave, Kysuciach a v Prešovskom kraji. Tento trend bezpochyby súvisí s tým, že spoločnosť začala vo väčšej miere akceptovať spolužitie partnerov bez manželského zväzku. Čo sa týka vzdelania slobodných matiek, najčastejšie sa nimi stávajú ženy s nízkou úrovňou vzdelania. (Jurčová - Mészáros, 2010, s. 39-40)

3 ŠTÁTNA RODINNÁ POLITIKA

3.1 Rodina a štát

Štát začal do rodiny a jej fungovania zasahovať asi od konca 19. storočia. Dnes sa snaží byť nápomocný rodine prostredníctvom rodinnej politiky a tak chce doceliť, aby mladá rodina bola menej závislá na okruhu príbuzných. Táto pomoc sa týka hlavne ekonomickej oblasti. Tiež by sa mohlo zdať, že štát sa snaží v ekonomickej oblasti nahradiť otca a zabezpečiť väčšiu individualitu jednotlivca. To však spôsobuje, že viaceré ženy a domácnosti sa stávajú závislejšími na štáte. (De Singly, 1999, s. 36-40)

Ako sme už uviedli v 1. kapitole, štát sa v súčasnosti snaží byť rodine nápomocný prostredníctvom rodinnej politiky. Tá si vyžaduje účasť všetkých dôležitých zložiek spoločnosti. Snaží sa zjednocovať oblasti trhu práce, bývania, vzdelávania, sociálnej ochrany atď. Rodinná politika je postavená na jej princípoch, ktoré zabezpečujú jej účinnosť, a na ich uplatňovaní. Zodpovednosť, solidarita a spravodlivosť sa radia medzi hlavné princípy. (<http://www.esf.gov.sk>)

„Konceptia rodinnej politiky bola prijatá Vládou SR uznesením č. 389 dňa 4. júna 1996 a odvtedy bola niekoľkokrát aktualizovaná. (...) V súčasnosti stanovuje 4 priority realizácie rodinnej politiky: zlepšenie prístupu k vzdelávaniu, dostupnosť bývania, zosúladenie pracovného a rodinného života a právnu ochranu rodiny a pomoc v krízových situáciách.“ (<http://www.prerodinu.estranky.sk>)

3.2 Štátna podpora mladých rodín na Slovensku

Štátna sociálna podpora na Slovensku sa zameriava na podporu rodiny prostredníctvom rôznych dávok. V štátnom rozpočte tvorí podpora rodiny jednu z tých najvyšších finančných položiek. Každý občan, bez ohľadu na príjem a finančnú situáciu, má právo tieto dávky poberať. (Đurana – Karpiš – Reptová, 2007, s. 531-532)

Štátne dávky na podporu rodiny sú financované z MPSVR SR, môžu byť jednorazové, alebo sa môžu opakovať a tvoria ich: prídavok na dieťa, príplatok k prídavku na dieťa, rodičovský príspevok, príspevok na starostlivosť o dieťa, príspevok pri narodení dieťaťa,

príplatok k príspevku pri narodení dieťaťa, príspevok rodičom v prípade, že sa im naraz narodili 3 a viac detí alebo dva roky po sebe dvojčatá a daňový bonus.
(<http://www.employment.gov.sk>)

Niektoré sociálne dávky prešli zmenami, ktoré začali platiť od januára roku 2011. Zmeny sa týkajú prídavku na dieťa, rodičovského príspevku, príspevku pri narodení dieťaťa a príplatku k príspevku pri narodení dieťaťa, príspevku na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa, koordinácie rodinných dávok a príspevku na starostlivosť o dieťa.

Tabuľka č.1: Počet poberateľov štátnych rodinných dávok a vyplatená suma v roku 2009

	Priemerný mesačný počet poberateľov	Vyplatená suma za rok 2009
Prídavok na dieťa	712 870	309 416 611
Príplatok k príd. na dieťa	3 936	
Rodičovský príspevok	135 374	269 578 000
Príspevok na starostlivosť o dieťa	13 887	1 158 831
Príspevok pri narodení dieťaťa	56 533	8 797 000
Príplatok k príspevku pri narodení dieťaťa	46 663	32 116 000
Príspevok rodičom (3 a viac detí alebo 2x dvojčičky)	123	
Daňový bonus	712 187	243 067 328

(Prameň: www.employment.gov.sk)

Čo sa týka plánov na rok 2011, tak rodina a jej podpora má v rámci štátneho rozpočtu prioritné postavenie. Až 980,1 mil. Eur figuruje v pláne v oblasti podpory rodiny.
(<http://ekonomika.sme.sk>)

3.2.1 Prehľad jednotlivých štátnych dávok

- Prídavok na dieťa

Zo štátnych dávok sociálnej podpory sa na túto dávku vzťahuje najväčšia finančná zaťaženosť a má tiež najviac poberateľov. Je to mesačne vyplácaná dávka na každé nezaopatrené dieťa, ktorou štát prispieva na jeho výchovu a výživu. Poberateľom prídavku je rodič dieťaťa alebo osoba, ktorej bolo dieťa zverené do náhradnej starostlivosti. V prípade, že poberateľ nevyužíva tieto príspevky na účely, pre ktoré sú určené, zákon umožňuje zastaviť tieto dávky, ktoré následne môže poberať ďalšia oprávnená osoba, obec, v ktorej má dieťa trvalý alebo prechodný pobyt alebo sociálnemu zariadeniu, v ktorom je dieťa umiestnené. (<http://www.employment.gov.sk>)

„Právna úprava poskytovania tohto príspevku je obsiahnutá v zákone č. 600/2003 Z.z. o prídavku na dieťa o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. Výška prídavku na dieťa je 22,01 Eur.“ (<http://www.upsvarsp.sk>)

- Príplatok k prídavku na dieťa

Táto dávka je určená rodičom, ktorí sú poberateľmi starobného alebo predčasného starobného dôchodku. Taktiež ak poberajú invalidný dôchodok z dôvodu poklesu ich schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Pričom percentuálny pokles prekročil 70%. Alebo pri poberaní výsluhového dôchodku, teda po dovŕšení 62 rokov. Nepracujú a ani nepoberajú daňový bonus. (www.employment.gov.sk)

Suma príplatku je s platnosťou od 1. januára 2011 10,31 Eur. Táto suma sa vypláca na každé dieťa rodičov, ktorí spĺňajú vyššie uvedené podmienky, v mesačných intervaloch. (<http://www.upsvar.sk>)

- Rodičovský príspevok

Je príspevkom, umožňujúcim zlepšiť finančnú situáciu rodiny a tak prispieť k lepšej starostlivosti o dieťa. Rodičia ho poberajú, ak má dieťa menej ako tri roky, poprípade do šiestich rokov, ak je zdravotný stav dieťaťa nepriaznivý alebo ak je dieťa v náhradnej starostlivosti. Od januára 2011 môže rodič popri poberaní tohto príspevku aj pracovať

a jeho príjem nijako neovplyvní výšku príspevku. Tá sa od januára 2011 zjednotila pre všetkých poberateľov na 190,10 Eur. V prípade, že sa rodič stará o dve a viac detí, ktoré sa narodili súčasne, rodičovský príspevok sa zvyšuje o 25% na každé súčasne narodené dieťa. (<http://www.upsvar.sk>)

- Príspevok na starostlivosť o dieťa

Príspevok sa vypláca rodičovi, alebo osobe, ktorej bolo dieťa zverené do náhradnej starostlivosti. Môže nadväzovať na rodičovský príspevok a rodič si môže vybrať, ktorý z nich bude poberať. Takisto ako rodičovský príspevok, vypláca sa do troch alebo šiestich rokov veku dieťaťa. Umožňuje rodičovi vykonávať zárobkovú činnosť alebo sa vzdelávať. Suma tohto príspevku sa zvýšila na maximálne 230 Eur mesačne. (<http://www.upsvar.sk>)

- Príspevok na starostlivosť o dieťa

Dávka sa spája s pomocou rodičom zabezpečiť potreby novonarodeného dieťaťa. Príspevok tvorí sumu 151,37 Eur a zvyšuje sa o polovicu tejto sumy v prípade, že sa rodičom narodili súčasne tri a viac detí a aspoň dve sa dožili minimálne 28 dní. Príplatok má rodičom pomôcť so zvýšenými výdavkami. Vypláca sa pri narodení prvého, druhého a tretieho dieťaťa a jeho výška je 678,49 Eur. (<http://www.employment.gov.sk>)

- Príspevok rodičom, ktorým sa súčasne narodili tri a viac detí

Dávka sa prispieva rodičom, ktorým sa súčasne narodili tri alebo viac detí alebo dva roky po sebe dvojčatá. Výška dávky sa líši vzhľadom na vek a vypláca sa raz za rok. Do šiestich rokov veku dieťaťa je to 81,99 Eur, od šiestich do pätnástich 101,25 Eur a po pätnástom roku je to 107,55 Eur. (<http://www.employment.gov.sk>)

- Materský príspevok a materská dovolenka

Od januára 2011 sa zvýšila aj materská dávka a materská dovolenka sa predĺžila. Materskú dávku poberá rodič od nového roku 34 týždňov od nástupu na materskú dovolenku alebo 37 týždňov v prípade osamelého rodiča. Oproti minulému roku to znamená predĺženie materskej dovolenky o 6 týždňov a plánuje sa zvýšiť na 52 týždňov do roku 2014, teda do konca volebného obdobia. Minulý rok výška dávky predstavovala 55% z rodičovej hrubej mzdy. To je mzda, ktorú rodič mal pred nástupom na materskú dovolenku. V tomto roku je

to už 60% a postupne by sa mala zvyšovať až na 75% tiež do roku 2014. (<http://peniaze.pravda.sk>)

- Daňový bonus

Nárok naň má každý pracujúci rodič, ktorý za uplynulý rok zarobil 6-násobok minimálnej mzdy (307,70 Eur mesačne), teda 1773 Eur. Vztahuje sa na nezaopatrené dieťa, ktoré nepresiahlo vek 25 rokov a žije s rodičom v spoločnej domácnosti. Nárok naň majú aj adoptívni rodičia a v prípade rozvodu rodič, ktorý dieťa vychováva. Zamestnaný rodič dostáva každý mesiac časť tohto bonusu. Čo sa týka podnikateľov, tí ho dostanú po podaní daňového priznania. Pokiaľ rodič súčasne pracoval aj podnikal, dostane daňový bonus iba v prípade, že túto sumu (1773 Eur) zarobil na základe jednej z týchto činností. Od júla minulého roku sa zvýšil daňový bonus o 0,02 Eur, teda na 20,02 Eur na mesiac. (<http://ekonomika.sme.sk>)

3.3 Podpora bývania mladých rodín

Dostupnosť bývania je jeden z najväznejších problémov mladých rodín a často bráni mladým ľuďom osamostatniť sa a založiť si rodinu. Preto je dôležité, aby sa táto problematika riešila hlavne v súvislosti s mladými rodinami.

Mnoho štátov Európskej Únie sa v posledných rokoch tejto problematike začalo intenzívnejšie venovať. 24 krajín únie, a to aj vrátane Slovenska, sa snaží o dostupnejšie bývanie pre obyvateľstvo prostredníctvom daňovej úľavy pri predaji bytu. Okrem toho, v niektorých krajinách je ľuďom poskytnutá pomoc prostredníctvom hypotekárnych záručných fondov pre prípad ťažkostí pri splácaní úveru. (<http://www.deloitte.com>)

Podpora bývania na Slovensku je v posledných rokoch veľmi úspešná. Každoročne pribudne niekoľko nových alebo zrekonštruovaných bytov. Vývoj počtu bytov v rokoch 2009 a 2010 vyzeral nasledovne: „*K 31. decembru 2010 bolo rozostavaných 66 596 bytov. V porovnaní s rovnakým obdobím roka 2009 sa ich počet znížil o 1 001 bytov (o 1,5 %), pričom v rodinných domoch sa zvýšil o 391 bytov (o 0,9 %) na 41 649 bytov. (...) V priebehu roka 2010 sa znížil počet začatých bytov o 4 114 (o 20,2 %) na 16 211, z toho v rodinných domoch o 1 559 (o 14 %) na 9 573 bytov. (...)Počet dokončených bytov sa v*

priemere za rok 2010 znížil o 1 758 (o 9,3 %) na 17 076, z toho v rodinných domoch sa zvýšil o 114 (o 1,3 %) na 9 136 bytov. (...)V roku 2010 ubudlo 1 198 bytov (pokles o 0,8 %), z toho asanáciou 976 bytov (pokles o 5,2 %).“ (<http://portal.statistics.sk>)

Na rozvoj bývania sa plánuje v roku 2011 vyhradiť finančné prostriedky v sume 253,48 milióna Eur. Túto sumu tvoria dotácie štátneho rozpočtu (159,25 mil. Eur) a zdroje zo ŠFRB (94,23 mil. Eur). V pláne sú aj výhodnejšie úvery pre mladých s úrokovou sadzbou na úrovni 2%. Prostredníctvom 1% ich podporí aj samotná banka. Prostredníctvom týchto financií sa plánuje podporiť nielen samotná výstavba bytov, ale aj technická vybavenosť infraštruktúry alebo odstraňovanie porúch. (<http://www.poziadavka.sk>)

3.4 Štátna podpora mladých rodín v štátoch EU

Rodinná politika a jej význam sa zvyšuje v rámci všetkých krajín Európskej únie. Založiť si rodinu je finančne náročné v krajinách Európy podobne ako aj na Slovensku. Okrem toho tieto krajiny tiež trápí nízka pôrodnosť a starnutie populácie. Túto problematiku sa krajiny snažia riešiť rôznymi spôsobmi. Medzi najfrekvencovanejšie patrí daňové zvýhodnenie, pôrodné, finančná podpora v materstve, detské prídavky či rodičovské príspevky. Okrem toho štáty investujú aj do zariadení pre deti, ako sú ihriská, škôlky a podobne. Najlepšiu podporu rodín vykazuje Luxembursko. Za ním nasleduje Dánsko a Írsko. (<http://www.finance.sk>)

V Luxembursku na prvé dieťa dostanete 185,6 Eur, na druhé 440,72 Eur, na tretie 802,74 Eur a na každé ďalšie 361,82 Eur. Okrem toho tam majú najvyššie pôrodné a najlepšie daňové zvýhodnenie z krajín EU. V Dánsku sú tieto prídavky vyplácané aj v závislosti od veku dieťaťa a to nasledovne: do dvoch rokov 190 Eur, od 3 do 6 rokov 151 Eur a od 7 do 17 rokov 119 Eur za mesiac. A napokon v Írsku dostanete za prvé a druhé dieťa 150 Eur a za tretie a každé ďalšie dieťa 187 Eur. (<http://ec.europa.eu>)

Podľa pravidiel Európskej únie, každá krajina, ktorá sa stane jej členským štátom, musí spĺňať v sociálnom zabezpečení rovnaký postup. Pôvodné národné systémy podpory sa však nenahradia týmito pravidlami únie. Každá krajina si zachová určitú autonómiu, ale existujú podmienky, ktoré členské štáty musia plniť. (<http://www.obroda.sk>)

4 PODPORA MLADEJ RODINY PRÍBUZNÝMI

4.1 Životný cyklus rodiny

„Každá rodina prechádza množstvom vývojových štádií a zmien, ktoré tvoria životný cyklus rodiny.“ (Sopóci, 2000, s.22)

To, akú má tento cyklus podobu, závisí od typu rodiny. U nás je za typickú rodinu považovaná nukleárna monogamná rodina. Pre túto rodinu Sopóci (2000) stanovil tieto fázy cyklu:

- Výber manželského partnera – človek si vyberá manželského partnera, keď človek doseje k rozhodnutiu vstúpiť do manželstva a vytvoriť si vlastnú rodinu; základom je, odpútať sa od svojej rodičovskej rodiny; výber partnera potom prebieha na základe slobodnej vôle jednotlivca
- Vznik manželstva a rodiny – toto obdobie zvyčajne nastupuje po tom, ako si človek vybral svojho životného partnera, uzavretím manželstva človek preukazuje, že prevzal zodpovednosť za svoj život a je schopný postarať sa o svoju rodinu; je to obdobie, ktoré prináša so sebou mnoho zmien a zodpovedností pre mladý manželský pár
- Trvanie manželstva a rodiny – toto obdobie má tiež svoje fázy; je to fáza pred narodením dieťaťa, ktorá je charakteristická vytvorením spoločnej domácnosti a osvojovaním si určitých pravidiel nevyhnutných pre spoločný život novomanželov; okrem toho je tu vytváranie určitej autonómnosti mladej rodiny; potom nasleduje fáza, kedy prichádza dieťa a rodina sa tejto situácií musí prispôbiť a začať si plniť úlohy pripadajúce rodičom; poslednou fázou sa stáva obdobie, kedy deti opúšťajú svoju rodinu a manželia zostávajú opäť sami; je to pokojné obdobie staroby kedy sa manželia môžu venovať svojim záľubám a podieľať sa na výchove vnúčat, no zároveň to môže byť aj veľmi kritické obdobie spojené s nepríjemnosťami staroby
- Zánik rodiny – manželstvo a teda aj rodina môžu zaniknúť na základe rozvodu alebo úmrtia manželského partnera; v súčasnosti hlavne mladí ľudia nepovažujú manželský zväzok za doživotný, čo znamená, že manželstvo môžu kedykoľvek

ukončiť a uzatvoriť tento zväzok s iným partnerom, s ktorým si tiež môžu založiť novú rodinu

4.2 Príbuzenská pomoc

Vzájomná pomoc a solidarita sa medzi rodinami na Slovensku vyskytujú vo veľkej miere. Hovorí o tom aj prieskum životného štýlu mladých rodín v Nitre pod vedením pána prof. Ondrejkooviča. Rieši sa tu aj otázka pomoci osamostatneným deťom zo strany rodičov. Čiže deťom, ktoré žijú vo vlastnej domácnosti. Nasledovné informácie pochádzajú z tohto výskumu.

Tabuľka č.2: Spôsob pomoci dieťaťu/deťom žijúcim v samostatnej domácnosti– v % odp.

Spôsob pomoci	Rodič dieťaťu
Netýka sa	65,2%
Žiadna pomoc	11,9%
Pomoc, ale bez špecifikácie	5,1%
Starostlivosť o deti	3,8%
Pomoc v domácnosti	1,8%
Finančná podpora	8,5%
Starajú sa...	2,8%
Podľa potreby	0,2%
Prácou	-
Materiálne	0,6%
Spolu	100%

(Prameň: Bednárík – Majerčíková - Štrbová, 2007, s. 330)

Podľa výsledkov výskumu 22,9 % respondentov pomáha svojim osamostatneným deťom. Tie rodiny, ktorých sa táto problematika týka, teda majú osamostatnené deti, pomáhajú svojim deťom v 68,8 % prípadoch. Sú však aj rodiny, ktoré síce majú osamostatnené deti, ale žiadnu formu pomoci im neposkytujú. Takýchto rodín bolo podľa prieskumu viac ako 1/4.

Rodičia pomáhajú svojim deťom najčastejšie buď formou poskytovania finančných prostriedkov alebo vo forme účasti pri starostlivosti o deti. Na to, či rodičia podporujú

svoje deti a akou formou, majú vplyv rôzne faktory. Patrí sem napríklad typ bydliska, typ rodiny alebo vzdelanie rodiča.

Významnú úlohu pri medzigeneračnej pomoci zohráva tá najstaršia generácia. Stredná generácia bola vždy podporovaná svojimi rodičmi či už finančne, materiálne, v rámci starostlivosti o dieťa, pri prácach v domácnosti alebo aj poskytnutím bývania.

Podpora a pomoc zo strany rodičov má veľký význam, ktorý spočíva v komunikačnej funkcii, pomáha naplňovať potreby nielen osamostatnených detí, ale aj samotných rodičov, ktorí sa takýmto spôsobom môžu podieľať na živote mladej rodiny. (Bednárík - Majerčíková - Štrbová, 2007, s. 325-332)

4.2.1 Význam príbuzenskej pomoci pri poskytnutí bývania

V deväťdesiatych rokoch sa rodiny na Slovensku vrátili ku viacgeneračnému bývaní. Spôsobil to fakt, že asi dve generácie rodín počas obdobia „budovania komunizmu“ sa spoliehali na pomoc štátu. Po tom, ako tento režim padol, museli si rodiny pomôcť takýmto spôsobom. Veľa mladých rodín začalo svoj manželský a rodinný život u rodičov. Až neskôr sa mohli osamostatniť, pretože to základné, práca a byt, často absentovalo. Situácia sa teda zmenila, prestalo platiť, že príchod dieťaťa je podmienkou pre získanie bytu. Práve naopak. (Filadelfiová - Guráň, 1998, s. 468-471)

V súčasnosti sa situácia veľmi nelíši a vlastné bývanie si veľa mladých ľudí nemôže dovoliť. Preto je ešte stále na Slovensku bývanie u rodičov aktuálne. Mladí ľudia si takto môžu časom našetriť na vlastný byt alebo dom. Popríklad žijú zo začiatku v podnájme, čo je však oveľa nákladnejšie ako spolužitie s rodičmi. Viacgeneračné spolužitie má svoje tradíciu a mnoho výhod, ktoré pramenia hlavne zo vzájomnej pomoci či už v domácnosti alebo pri výchove detí. Zároveň však môže ústiť do množstva konfliktov, ktoré sú spojené napríklad s nedostatkom súkromia. Určite sa mnohí ľudia zhodujú, že najideálnejšie je mať vlastné bývanie. To je však v mnohých prípadoch z hľadiska finančnej situácie mladých ľudí nemožné.

5 EMPIRICKÁ ČASŤ

5.1 Vymedzenie cieľov prieskumu

Hlavný cieľ:

Zistiť, aký význam má príbuzenská pomoc popri štátnej podpore mladých rodín.

Vedľajšie ciele:

- 1) Zistiť hodnotiace stanovisko respondenta na jednotlivé aspekty spojené so založením rodiny.
- 2) Zistiť, akým spôsobom najčastejšie podporujú rodičia a príbuzní mladých ľudí pri zakladaní vlastnej rodiny.
- 3) Zistiť, do akej miery sú mladé rodiny na Slovensku spokojné so svojou finančnou situáciou.
- 4) Zistiť názory manželov/partnerov na štátnu finančnú podporu mladých rodín.
- 5) Zistiť rozdiely v názoroch a situáciách medzi manželskými rodinami a rodinami partnerov žijúcich v kohabitáciách.

5.2 Vymedzenie hypotéz prieskumu

H1: Predpokladáme, že pri rozhodovaní respondenta založiť si rodinu strácajú vplyv tradičné aspekty (rodina, vierovyznanie, okolie).

Indikátory:

- a) rozhodnutie založiť si rodinu
- b) tradičné aspekty

H2: Predpokladáme, že pre respondentov je najdôležitejšie na založenie rodiny bývanie.

Indikátory:

- a) založenie rodiny
- b) bývanie

H3: Predpokladáme, že najčastejšou formou pomoci mladým rodinám od príbuzných je poskytnutie bývania.

Indikátory:

- a) Forma pomoci
- b) Mladá rodina
- c) Bývanie

H04: Predpokladáme, že medzi spôsobom bývania a poskytovaním finančných príspevkov na bežné výdavky nie je štatistická závislosť.

Ha4: Predpokladáme, že medzi spôsobom bývania a poskytovaním finančných príspevkov na bežné výdavky je štatistická závislosť.

Indikátory:

- a) spôsob bývania respondentov
- b) finančné príspevky na bežné výdavky

H05: Predpokladáme, že medzi formou spolužitia partnerov a spokojnosťou so svojou finančnou situáciou nie je štatistická závislosť.

Ha5: Predpokladáme, že medzi formou spolužitia partnerov a spokojnosťou so svojou finančnou situáciou je štatistická závislosť.

Indikátory:

- a) forma spolužitia partnerov
- b) spokojnosť s finančnou situáciou

H06: Predpokladáme, že medzi vzdelaním respondenta a názorom na svoj finančný príjem nie je štatistická závislosť.

Ha6: Predpokladáme, že medzi vzdelaním respondenta a názorom na svoj finančný príjem je štatistická závislosť.

Indikátory:

- a) vzdelanie respondenta
- b) názor na finančný príjem

H07: Predpokladáme, že medzi pohlavím respondenta a postojom k privyrábaniu si mamičiek popri rodičovskom príspevku nie je štatistická závislosť.

Ha7: Predpokladáme, že medzi pohlavím respondenta a postojom k privyrábaniu si mamičiek popri rodičovskom príspevku je štatistická závislosť.

Indikátory:

- a) pohlavie respondenta
- b) postoj respondenta k privyrábaniu si mamičiek

H08: Predpokladáme, že medzi formou spolužitia partnerov a názormi na nedostatky systému podpory na Slovensku nie je štatistická závislosť.

Ha8: Predpokladáme, že medzi formou spolužitia partnerov a názormi na nedostatky systému podpory na Slovensku je štatistická závislosť.

Indikátory:

- a) forma spolužitia
- b) názory na nedostatky systému podpory

5.3 Základný a výberový súbor a prieskumná metóda

Základný súbor prieskumu tvoria manželia alebo partneri žijúci v kohabitácií. Výberovým súborom je 120 manželských alebo kohabitujúcich partnerov vo veku od 20 do 35 rokov v Trenčianskom kraji, ktorí sa starajú aspoň o jedno dieťa.

Za metódu, ktorou sa získavali potrebné údaje, bol zvolený dotazník. Ten sa zameril na otázky vhodné pre dosiahnutie cieľov prieskumu a tiež overovaní hypotéz. Dotazník bol následne vyhodnotený za pomoci programu SPSS. Výsledky prieskumu sú uvádzané v tabuľkách.

Prieskum bol realizovaný náhodným výberom mladých rodín v najbližšom okolí. Za pomoci známych aj v okolitých obciach a mestách. Veľmi nápomocným bol aj internet prostredníctvom ktorého odpovedalo rovnaké množstvo respondentov.

5.3.1 Charakteristika výberového súboru

Tabuľka č. 3: Vekové kategórie respondentov (otázka č.1)

Vek	počet	v %
20-25	16	13,3%
26-30	37	30,8%
31-35	67	55,8%
Spolu	120	100%

Z prieskumu sa zistilo, že najviac respondentov, presne 67, sa nachádza vo veku od 31 do 35 rokov. Táto skupina tvorí 55,8% z celkového počtu respondentov. Naopak najmenej bolo tých, ktorí spadali do skupiny vo veku od 20 do 25 rokov. Tí tvorili len 13,3%.

Tabuľka č. 4: Pohlavie respondentov (otázka č. 2)

Pohlavie	počet	v %
Muž	39	32,5%
Žena	81	67,5%
Spolu	120	100%

Väčšina respondentov, presne 67,5%, bola ženského pohlavia. Mužov sa vyskytlo len 39, čiže niečo viac 32%. Toto nerovnomerné zastúpenie je spôsobené faktom, že veľké množstvo dotazníkov vyplňali ženy na materskej dovolenke.

Tabuľka č. 5: Vzdelanie respondentov (otázka č. 3)

Vzdelanie	počet	v %
Základné	1	0,8%
Učňovské	17	14,2%
Stredoškolské s maturitou	54	45%
Vysokoškolské	48	40%
Spolu	120	100%

Najväčšie množstvo respondentov (54) má stredoškolské vzdelanie s maturitou. Tvorili 45% z celkového počtu respondentov. Na druhom mieste je vysokoškolské vzdelanie (40%), ktoré má tiež veľké zastúpenie. Najmenej sa vyskytlo respondentov iba so základným vzdelaním a to iba 0,8%, čiže jeden respondent.

Tabuľka č. 6: Spôsob spolužitia s partnerom (otázka č. 4)

Spôsob	počet	v %
Manželstvo	76	63,3%
Kohabitácia	44	36,7%
Spolu	120	100%

Väčšina respondentov označila, že žije v manželskom zväzku. V tomto type spolužitia žije 76 respondentov, teda viac ako 63%. Kohabitačný vzťah sa vyskytol vo viac ako 36%, čo je presne 44 prípadov.

Tabuľka č. 7: Počet detí, o ktoré sa respondent stará (otázka č. 7)

Počet detí	počet	v %
1	66	55%
2	44	36,7%
3	8	6,7%
4	2	1,7%
Spolu	120	100%

Keďže ide o mladú rodinu, aj to je dôvod toho, prečo má až 66 (55%) respondentov iba jedno dieťa. Menej ich je s dvoma deťmi, presne 44 (36,7%) a veľmi málo s tromi (6,7%) a so štyrmi (1,7%) deťmi.

Tabuľka č. 8: Bydlisko respondentov (otázka č.8)

Bydlisko	počet	v%
Mesto	37	30,8%
Prímestská č.	19	15,8%
Do 1500 ob.	31	25,8%
Nad 1500 ob.	33	27,5%
Spolu	120	100%

Najväčšie zastúpenie malo obyvateľstvo žijúce v obci. Tí tvorili viac ako 53% respondentov. Naopak najmenej, iba 19 respondentov, býva v prímestskej časti, čo je iba 15,8%. 37 respondentov žije v meste, čo je viac ako 30%.

Tabuľka č. 9: Spôsob bývania respondentov (otázka č. 9 a10)

Bývanie	Byt	Dom	Spolu	Spolu v %
S rodičmi	4	27	31	25,8%
S príbuznými	0	8	8	6,7%
Sami – vlastné	38	17	55	45,8%
Sami – podnájom	22	4	26	21,7%
Spolu	64	56	120	100%
Spolu v %	53,3%	46,7%	100%	

Čo sa týka bývania, respondenti mali možnosť označiť spôsob aj typ bývania. Najviac respondentov, presne 38, ich žije vo vlastnom byte. Najviac respondentov žijúcich v dome, v ňom žije spolu s rodičmi. Týchto respondentov bolo 27. Vlastný dom má iba 17 respondentov a 26 respondentov žije v podnájme, z čoho väčšina, presne 22, žije v byte. S príbuznými žije iba 8 respondentov a to v rodinnom dome. Takisto iba 4 respondenti žijú s rodičmi v byte.

5.4 Overovanie stanovených hypotéz a interpretácia prieskumu

H1: Predpokladáme, že pri rozhodovaní respondenta založiť si rodinu strácajú vplyv tradičné aspekty (rodina, vierovyznanie, okolie). (otázka č. 19)

Tabuľka č. 10: Vplyv jednotlivých aspektov na rozhodovanie respondenta založiť si rodinu

	1	2	3	4	5	spolu
Vzdelanie	24	22	31	21	22	120
v %	20%	18,3%	25,8%	17,5%	18,3%	100%
Rodina	8	22	42	37	11	120
v %	6,7%	18,3%	35%	30,8%	9,2%	100%
Vierovyznanie	28	27	30	23	12	120
v %	23,3%	22,5%	25,0%	19,2%	10,0%	100%
Okolie	35	33	33	12	7	120
v %	29,2%	27,5%	27,5%	10,0%	5,8%	100%
Vlastné presvedčenie	1	3	17	31	68	120
v %	0,8%	2,5%	14,2%	25,8%	56,7%	100%

INTERPRETÁCIA: Respondenti mali možnosť označiť dôležitosť jednotlivých aspektov na škále od 1=najmenej dôležité po 5=najviac dôležité. Z tabuľky vyplýva, že za najdôležitejší aspekt na založenie rodiny respondenti považujú vlastné presvedčenie, ktoré označilo stupňom 5 až 68 respondentov, čiže viac ako 56%. Vzdelanie najčastejšie nadobúda 3. stupeň, čiže by sa dalo povedať, že je pre respondentov priemerne dôležité, pretože ani rozdiel medzi 1. a 5. stupňom nie je podstatne veľký. Takisto rodina nadobúda najčastejšie stupeň 3, ale v tabuľke vidíme, že ešte stále ju respondenti radia do tej dôležitejšej oblasti. Naopak vierovyznanie stráca svoj význam a stupeň 5 nadobudlo len v 12 prípadoch. Najčastejšie však nadobúda strednú hodnotu, čiže stupeň 3. Najmenej dôležité pre respondentov je okolie, ktoré najčastejšie označili stupňom 1. Celkom 35 respondentov, čiže 29,2%. Stupeň 5 v tomto prípade označili len 7 respondenti.

Na základe výsledkov môžeme povedať, že sa nám hypotéza H1 potvrdila.

H2: Predpokladáme, že pre respondentov je najdôležitejšie na založenie rodiny bývanie. (otázka č. 20)

Tabuľka č. 11: Dôležitosť jednotlivých aspektov pri rozhodovaní založiť si rodinu

	1	2	3	4	5	spolu
Vek	18	25	36	24	17	120
v %	15%	20,8%	30,0%	20,0%	14,2%	100%
Bývanie	4	10	14	46	46	120
v %	3,3%	8,3%	11,7%	38,3%	38,3%	100%
Finančná situácia	3	5	20	44	48	120
v %	2,5%	4,2%	16,7%	36,7%	40,0%	100%
Vhodný partner	6	1	12	35	66	120
v %	5,0%	0,8%	10,0%	29,2%	55,0%	100%
Istota prac. miesta	6	15	36	35	28	120
v %	5,0%	12,5%	30,0%	29,2%	23,3%	100%

INTERPRETÁCIA: Respondenti mali opäť možnosť hodnotiť jednotlivé možnosti na stupnici od 1=najmenej dôležité do 5=najviac dôležité. Ako môžeme vidieť v tabuľke, medzi najdôležitejšie sa zaraďujú bývanie, finančná situácia a vhodný partner. Z nich je však jednoznačne najdôležitejšia možnosť vhodný partner, ktorú stupňom 5 označilo až 66 respondentov, čo je presne 55%. Bývanie označilo stupňom 5 oproti tomu len 48 respondentov, čiže viac ako 38%. Možnosti vek a istota pracovného miesta najčastejšie nadobúdajú stupeň 3, čiže sa dá povedať, že sú priemerne dôležité.

V tomto prípade sa nám teda hypotéza H2 nepotvrdila.

H3: Predpokladáme, že najčastejšou formou pomoci mladým rodinám od príbuzných je poskytnutie bývania. (otázka č. 16)

Tabuľka č. 12: Formy pomoci mladým rodinám od príbuzných

	1	2	3	4	5	spolu
Bývanie	43	13	9	14	41	120
v %	35,8%	10,8%	7,5%	11,7%	34,2%	100%
Zariadenie bývania	55	19	25	12	9	120
v %	45,8%	15,8%	20,8%	10,0%	7,5%	100%
Výbava pre dieťa	46	23	26	20	5	120
v %	38,3%	19,2%	21,7%	16,7%	4,2%	100%
Finančné príspevky	77	23	15	3	2	120
v %	64,2%	19,2%	12,5%	2,5%	1,7%	100%

INTERPRETÁCIA: V tejto otázke sa takisto pripisovali k jednotlivým možnostiam stupne od 1=vôbec nám nepomohli do 5=veľmi nám pomohli. V tabuľke vidíme, že respondenti najčastejšie pri každej možnosti označovali 1. stupeň. Napriek tomu, však môžeme potvrdiť hypotézu H3, pretože možnosť bývanie najčastejšie zo všetkých možností nadobúdalo hodnotu stupňa 5. Celkom 41 respondentov označilo stupňom 5 možnosť bývanie, čo je viac ako 34% z celkového počtu respondentov.

H04: Predpokladáme, že medzi spôsobom bývania a poskytovaním finančných príspevkov na bežné výdavky nie je štatistická závislosť.

Ha4: Predpokladáme, že medzi spôsobom bývania a poskytovaním finančných príspevkov na bežné výdavky je štatistická závislosť. (otázka č. 9 a č.16.4)

Tabuľka č. 13: Vzťah medzi spôsobom bývania a poskytovaním finančných príspevkov

Spôsob bývania	Pomoc rodičov/príbuzných pri poskytnutí finančných príspevkov						
	1	2	3	4	5	spolu	Spolu v %
S rodičmi	17	5	8	1		31	25,8%
S príbuznými	6	2				8	6,7%
Sami vo vlastnom	39	5	1	1	1	55	45,8%
Sami v podnájme	15	7	2	1	1	26	21,7%
Spolu	77	23	15	3	2	120	
Spolu v %	64,2%	19,2%	12,5%	2,5%	1,7%		100%

INTERPRETÁCIA: Na základe Chi-kvadrátu, ktorý nadobudol hodnotu 10,79695 a so stupňom voľnosti 12, je kritická hodnota 21. Signifikancia nám vyšla 0,5464. Vzhľadom na koeficient kontingenencie, ktorý nadobudlo hodnotu 0,28731, hovoríme o slabšej závislosti. Na základe daných výsledkov štatistická hypotéza H04 sa s 95% platnosťou potvrdzuje a zamietajú sa hypotézy Ha4.

Respondenti pri odpovedi na túto otázku uvádzali stupne pomoci, pričom 1=vôbec nám nepomohli a 5=veľmi nám pomohli. Z prieskumu vyplýva, že finančné príspevky nie sú častou formou pomoci. Iba dvaja respondenti, ktorí žijú v samostatnej domácnosti označili, že im príbuzný veľmi pomohli touto formou. Ale zároveň až 54 respondentov s týmto typom bývania označili možnosť, že im príbuzní vôbec touto formou nepomáhali. Respondenti žijúci s rodičmi alebo príbuznými takisto častejšie označovali možnosť, že táto forma pomoci sa u nich vôbec nevyskytovala.

H05: Predpokladáme, že medzi formou spolužitia partnerov a spokojnosťou so svojou finančnou situáciou nie je štatistická závislosť.

Ha5: Predpokladáme, že medzi formou spolužitia partnerov a spokojnosťou so svojou finančnou situáciou je štatistická závislosť. (otázka č. 4 a č. 14)

Tabuľka č. 14: Vzťah medzi formou spolužitia a spokojnosťou s finančnou situáciou

Forma spolužitia	Spokojnosť s finančnou situáciou					
	Áno	Skôr áno	Skôr nie	Nie	Spolu	Spolu v %
Manželstvo	9	28	20	19	76	63,3%
Kohabitácia	4	11	14	15	44	36,7%
Spolu	13	39	34	34	120	100%

INTERPRETÁCIA: a základe Chi-kvadrátu, ktorý nadobudol hodnotu 2,50774 a so stupňom voľnosti 3, je kritická hodnota 7,81. Signifikancia nám vyšla 0,47389. Vzhľadom na koeficient kontingencie, ktorý nadobudlo hodnotu 0,14307, hovoríme o slabej závislosti. Na základe daných výsledkov štatistická hypotéza H05 sa s 95% platnosťou potvrdzuje a zamietajú sa hypotézy Ha5.

Z tabuľky vyplýva, že respondenti žijúci v manželstve sú spokojnejší so svojou finančnou situáciou, ako partneri žijúci v kohabitačnom vzťahu, ale tak isto aj nespokojnejší. Táto situácia je spôsobená nerovnomerným počtom kohabitujuúcich a manželských párov v prieskumnej vzorke.

H06: Predpokladáme, že medzi vzdelaním respondenta a názorom na svoj finančný príjem nie je štatistická závislosť.

Ha6: Predpokladáme, že medzi vzdelaním respondenta a názorom na svoj finančný príjem je štatistická závislosť. (otázka č. 3 a č. 13)

Tabuľka č. 15: Vzťah vzdelania respondenta a názoru na svoj finančný príjem

Vzdelanie	Názor respondenta na svoj finančný príjem				
	Veľmi dobrý	Dobrý	Priemerný	Zlý	Veľmi zlý
Základné				1	
Učňovské		1	7	8	1
Stredoškolské s maturitou	1	19	27	7	
Vysokoškolské		30	16	1	1
Spolu	1	50	50	17	2

INTERPRETÁCIA: Na základe Chi-kvadrátu, ktorý nadobudol hodnotu 40.49041 a so stupňom voľnosti 12, je kritická hodnota 21. Signifikancia nám vyšla 0,00006. Vzhľadom na koeficient kontingenencie, ktorý nadobudlo hodnotu 0,50229, hovoríme o strednej závislosti. Na základe daných výsledkov štatistická hypotéza H06 sa s 95% platnosťou zamietá a potvrdzuje sa hypotéza Ha6.

Ako vidíme v tabuľke, vysokoškolsky vzdelaní respondenti sú spokojnejší so svojím finančným príjmom ako respondenti so stredoškolským vzdelaním. 30 vysokoškolsky vzdelaní respondenti považujú svoj príjem za dobrý. Tú istú možnosť označili 19 stredoškolsky vzdelaní respondenti a iba jeden respondent s učňovským vzdelaním. Naopak za zlý považuje svoj rodinný príjem iba jeden respondent s vysokoškolským vzdelaním a 8 respondentov s učňovským vzdelaním.

H07: Predpokladáme, že medzi pohlavím respondenta a postojom k privyrábaniu si mamičiek popri rodičovskom príspevku nie je štatistická závislosť.

Ha7: Predpokladáme, že medzi pohlavím respondenta a postojom k privyrábaniu si mamičiek popri rodičovskom príspevku je štatistická závislosť. (otázka č. 2 a č. 22)

Tabuľka č. 16: Vzťah pohlavia k postoju respondenta k privyrábaniu si mamičiek popri rodičovskom príspevku

Pohlavie	Postoj respondenta k privyrábaniu si mamičiek				
	Áno	Skôr áno	Skôr nie	Nie	Neviem
Muž	26	7		1	5
Žena	57	19	1		4
Spolu	83	26	1	1	9

INTERPRETÁCIA: Na základe Chi-kvadrátu, ktorý nadobudol hodnotu 5,15998 a so stupňom voľnosti 4, je kritická hodnota 9,49. Signifikancia nám vyšla 0,27127. Vzhľadom na koeficient kontingencie, ktorý nadobudlo hodnotu 0,20304, hovoríme o strednej závislosti. Na základe daných výsledkov štatistická hypotéza H07 sa s 95% platnosťou potvrdzuje a zamietajú sa hypotézy Ha7.

V tabuľke vidíme, že až 57 žien súhlasí s privyrábaním si mamičiek popri poberaníu rodičovského príspevku, pričom mužov súhlasí len 26. Tento rozdiel je však spôsobený nerovnomerným zastúpením mužov a žien v prieskumnej vzorke. Môžeme však potvrdiť, že rovnako muži aj ženy s touto možnosťou mamičiek súhlasia.

H08: Predpokladáme, že medzi formou spolužitia partnerov a názormi na nedostatky systému podpory na Slovensku nie je štatistická závislosť.

Ha8: Predpokladáme, že medzi formou spolužitia partnerov a názormi na nedostatky systému podpory na Slovensku je štatistická závislosť. (otázka č. 4 a č. 23)

Tabuľka č. 17: Vzťah medzi formou spolužitia a názormi na nedostatky systému podpory

Nedostatok systému podpory	Forma spolužitia partnerov	
	Manželstvo	Kohabitácia
Neodpovedal	12	12
Nízka suma dávok	13	8
Zle ohodnotená materská	8	3
Nízka podpora bývania	17	11
Efektivita a adresnosť dávok	6	2
Málo detských zariadení	5	4
Zložitosť pri žiadaní o dávky	6	-
Nízka motivácia	7	3
Neviem	2	1
Spolu	76	44

INTERPRETÁCIA: Na základe Chi-kvadrátu, ktorý nadobudol hodnotu 6,73927 a so stupňom voľnosti 8, je kritická hodnota 15,5. Signifikancia nám vyšla 0,56501. Vzhľadom na koeficient kontingenencie, ktorý nadobudlo hodnotu 0,23060, hovoríme o slabej závislosti. Na základe daných výsledkov štatistická hypotéza H_0 sa s 95% platnosťou potvrdzuje a zamietajú sa hypotézy H_a .

V tabuľke vidíme, že rozloženie manželských a kohabituujúcich partnerov v prieskumnej vzorke nie je rovnomerné. Napriek tomu, môžeme usúdiť, že najčastejším nedostatkom v systéme podpory rodiny bez ohľadu na formu spolužitia, je nízka podpora bývania, ktorú označilo spolu 28 respondentov. Následne nízka suma vyplácaných dávok, ktorá bola za nedostatok označená 21 krát.

5.5 Zhrnutie výsledkov prieskumu

Zo 120 respondentov sa väčšina nachádza podľa vekovej kategórie v intervale od 31 do 35 rokov. Ženské zastúpenie prevláda nad mužmi v pomere 1:3. Čo sa týka vzdelania, najviac respondentov má ukončené stredoškolské vzdelanie s maturitou, ale ani vysokoškolské

vzdelanie veľmi nezaostáva. Napriek častému výskytu kohabitačného spolužitia, u respondentov prevládal manželský zväzok. Najčastejšie sa respondent starajú iba o jedno dieťa, čo spôsobujú aj pomerne nízke vekové kategórie respondentov. Väčšina respondentov pochádzala z obce a bývala vo vlastnom byte.

V rámci overovania hypotéz sa zistilo, že najviac respondentov ovplyvňuje v rozhodovaní založiť si rodinu vlastné presvedčenie a najdôležitejší je pre vznik rodiny vhodný partner. V rámci príbuzenskej pomoci je bývanie tou najčastejšou formou pomoci rodiča dieťaťu. Na základe hypotéz sa tiež prišlo na to, že:

- medzi spôsobom bývania a finančnými príspevkami na bežné výdavky nie je vzťah a tento druh pomoci je veľmi zriedkavý, čo teda znamená že mladý pár žijúci s rodičmi nie je zvýhodnený okrem bývania aj finančnou pomocou
- forma spolužitia neovplyvňuje spokojnosť respondentov so svojou finančnou situáciou
- vzdelanie má vplyv na spokojnosť s finančným príjmom, pretože vysokoškolsky vzdelaní respondenti sú spokojnejší
- medzi pohlavím a postojom k privyrábaniu si mamičiek nie je vzťah a aj napriek nerovnomernému zastúpeniu oboch pohlaví, rovnako muži ako aj ženy s touto možnosťou súhlasia
- forma spolužitia takisto nemá vplyv na rozdielnosť názorov na nedostatky systému podpory rodiny.

6 ZÁVER

Vzniknutá práca sa venovala téme rodiny a jej podpory, ktorá prichádza či už zo strany štátu alebo príbuzných. Pre spracovanie práce bolo dôležité vedieť sa zorientovať v danej problematike a rozpracovať súvisiace teoretické informácie.

Prvá kapitola obsahovala charakteristiku základných pojmov, na ktorých bola práca postavená.

V druhej kapitole sme spracovali demografické zmeny súvisiace s rodinou. Sú tu rozpracované dôvody spomínaných zmien a tiež oblasti, ktoré tieto zmeny najviac zasiahli. V rámci Slovenska sme popísali vývoj sobášnosti, pôrodnosti a s nimi súvisiace rozvody v posledných rokoch. Takisto sme spomenuli, ktoré roky a obdobia boli v tejto súvislosti na našom území najvýznamnejšie.

Tretia kapitola podáva obraz toho, aký vzťah má štát k rodine a akú pozíciu zastáva pri fungovaní rodiny. Okrem toho, že sme do textu zapracovali jednotlivé dávky, pozornosť sme venovali najmä nutnosť podpory bývania. Na základe tejto kapitoly môžeme konštatovať, že akákoľvek podpora rodiny na Slovensku v mnohých prípadoch zaostáva za podporou rodiny vo viacerých vyspelých Európskych krajinách.

Nasledujúca štvrtá kapitola upozornila na ešte stále veľmi aktuálnu podporu mladej rodiny svojimi rodičmi a príbuznými. Tento druh podpory má svoju tradíciu a v mnohých prípadoch, ako sa napokon ukázalo aj na základe prieskumu, býva často prítomný, dokonca aj nutný.

Piata kapitola sa venovala už samotnému prieskumu, ktorého hlavným cieľom bolo zistiť význam oboch druhov podpory. Pomocou dotazníka sme zisťovali spokojnosť respondentov so štátnou podporou, ich osobné postoje, postrehy či vlastné skúsenosti. Na základe overovania stanovených hypotéz sme potvrdzovali alebo vyvracali vzťah medzi nimi. Zistili sme, že medzi vzdelaním a tým, do akej miery je respondent spokojný so svojou finančnou situáciou je vzťah. Naopak, vzťah sa nepotvrdil medzi formou spolužitia a názormi, či spokojnosťou respondentov, dokonca ani medzi pohlavím a názormi na

niektoré situácie, ako je napríklad to, že mamička si môže popri rodičovskom príspevku aj privyrábať.

Pre nasledujúci výskum by som odporúčala venovať sa hlbšie problematike podpory, hlavne zo strany príbuzných, pretože téma pomoci starších členov rodiny tým mladším pri zakladaní rodiny je veľmi zaujímavá. Okrem toho, zdroje pre tento druh podpory neboli až také bohaté a dostupné ako v oblasti štátnej podpory. Venovať sa viac zmienenej problematike by mohlo byť užitočné aj pre iných ľudí, ktorých spomínaná téma zaujíma.

Čo sa týka samotnej podpory štátom, z dotazníkov sme mohli usúdiť, ktoré sú podľa respondentov najväčšie nedostatky. Na základe toho by sme navrhovali aspoň v oblasti informovanosti zlepšiť tento systém, aby mladí partneri mali lepší prehľad o jednotlivých dávkach. Poprípade aby sa samotné žiadanie o ne stalo jednoduchším a prehľadnejším.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Uvedomujeme si, že pri niektorých zdrojoch nie sú uvedené všetky údaje. Je to však spôsobené ich nedostupnosťou.

Knižné zdroje

BEDNÁRIK, R. – MAJERČÍKOVÁ, J. – ŠTRBOVÁ, M. 2007. Family functions by holding contacts, mutual assistance and customs observations. In *Tradition and modernity in the lifestyle of the families of the Visegrad countries*, Szeged: SZEK JGHE Publisher, 2007. ISBN 978-963-7356-66-7, p. 325-339

DE SINGLY, F. 1999. *Sociologie současné rodiny*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-249-1, s. 127

ĎURANA, R. – KARPIŠ, J. – REPTOVÁ, O. 2007. Sociálna politika. In: *Slovensko 2006. Súhrnná správa o stave spoločnosti*, Bratislava: Inštitút pre verejné otázky, 2007. ISBN 978-80-88935-92-6, s. 532 – 533

FILADELFIOVÁ, J. – GURÁŇ, P. 1998. Obyvateľstvo a rodina. In *Slovensko 1997. Súhrnná správa o stave spoločnosti a trendoch na rok 1998*, Bratislava: Inštitút pre verejné otázky, 1998. ISBN 80-967739-8-4, s. 457-482

GAŽIOVÁ, A. 2005. Ekonomické aspekty rodiny (domácnosti). In *Rodina na prelome tisícročia. Zborník referátov z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre. Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva, 2005. ISBN 80-8050-914-X, s. 715-724

JANDOUREK, J. 2001. *Sociologický slovník*. 1.vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-535-0, s. 288

JURČOVÁ, D. – MÉSZÁROS, J. 2010. *Populačný vývoj v okresoch Slovenskej republiky 2009*. Bratislava: INFOSSTAT – Inštitút informatiky a štatistiky, 2010. ISBN 978-80-8938-17-1, s. 118

KATUŠČÁK, D. 2005. *Ako písať záverečné a kvalifikačné práce*. Bratislava: Enigma, 2005. ISBN 80-89-132-10-3, s. 162

KELLER, J. 2007. *Dějiny klasické sociologie*. 2.vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2007. ISBN 978-80-86429-52-6, s.529

KRÁĽOVÁ, L. 2009. *Politika, náboženstvo, rodina ako sociálne inštitúcie*. 2. vyd. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2009. ISBN 978-80-7097-775-0, s. 254

KRAUS, B. - POLÁČKOVÁ V. et al. 2001. *Člověk – prostředí – výchova*. Brno: Paido. 2001. ISBN 80-7315-004-2, s. 200

MOŽNÝ, I. 2008. *Rodina a spoločnosti*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (Slon), 1998. ISBN 978-80-86429-87-8, s. 323

ONDREJKOVIČ, P. - MAJERČÍKOVÁ, J. 2005. Zmeny v spoločnosti a zmeny v rodine. In *Rodina na prelome tisícročia. Zborník referátov z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre. Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva, 2005. ISBN 80-8050-914-X, s. 18-34

ONDREJKOVIČ, P. 2006. *Úvod do metodológie sociálnych vied. Základy metodológie kvantitatívneho výskumu*, 2. vyd. Bratislava: Regent, 2006. ISBN 80-88904-44-7, s. 229

PASTOR, Karol. 2005. Rodina, manželstvo a populačný vývoj. In *Rodina na prelome tisícročia. Zborník referátov z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre. Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva, 2005. ISBN 80-8050-914-X, s. 540-549

Sociologický slovník.1970. 2. vyd. Bratislava: Epoque, 1970. s. 698

SOPÓCI, J. 2000. *Sociálne inštitúcie a sociálna zmena*, Bratislava: Univerzita Komenského Bratislava, 2000. ISBN 80-223-1473-0, s. 210

ŠPANKOVÁ, J. 2005. Rodina – jej aktuálnosť, nadčasovosť a význam pre spoločnosť. In *Rodina na prelome tisícročia. Zborník referátov z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre. Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva, 2005. ISBN 80-8050-914-X, s. 754- 760

Elektronické zdroje

DANIŠKA, P. 2009. Zmena rodiny. In *Impulz* [online]. 2009, roč. 09, č. 16 [cit. 2010-02-25]. Dostupné na internete: <http://www.impulzrevue.sk/article.php?495>

GOLA, P. Ako podporujú štáty mladé rodiny? [online]. 20.07.2009. [cit. 2011-03-20]. Dostupné na internete: <http://www.finance.sk/zpravy/finance/26241/>

HUDECOVÁ, D. Vyššie materské má byť od januára realitou. [online]. 2010. [cit. 2011-03-10] Dostupné na internete: http://peniaze.pravda.sk/vyssie-materske-ma-byt-od-januara-realitou-fjh-/sk-pstat.asp?c=A101102_131036_sk-pstat_p59

HÚSKA, P. – MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SR. Podpora mladých rodín a detí v Európskej únii. [online]. 2004. [cit. 2011-03-20]. Dostupné na internete: <http://www.obroda.sk/clanok/6078/Podpora-mladONSch-rodONn-a-detON-v-EurO%B3pskej-OAnii/>

JANČÍK, Ľ. Na daňový bonus si rodičia musia zarobiť. In *Sme* [online]. 15.03.2010. [cit. 2011-03-15] Dostupné na internete: <http://ekonomika.sme.sk/c/5284910/na-danovy-bonus-si-rodicia-musia-zarobit.html>

LUKÁČOVÁ, M. **Zarúbaná cesta pre sociálne služby na podporu rodín s deťmi ?**. [online]. 2010 [cit. 2011-02-15]. Dostupné na internete: <http://www.prerodinu.estranky.sk/clanky/podpora-rodiny-statom/zarubana-cesta-pre-socialne-sluzby-na-podporu-rodiny-s-detmi->

MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SR. Správa o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky na rok 2009. [online]. 2010. [cit. 2011-03-05]. Dostupné na internete: <http://www.employment.gov.sk/index.php?SMC=1&id=247>

ŠEVČÍKOVÁ, S. Štátny rozpočet na rok 2011. [online]. 2010. [cit. 2011-02-15]. Dostupné na internete: <http://ekonomika.sme.sk/c/5675754/statny-rozpocet-na-rok-2011.html>

<http://www.esf.gov.sk>

http://ec.europa.eu/employment_social/missoc/db/public/compareTables.do?lang=en

<http://mic.iom.sk/sk/socialne-veci/socialne-zabezpecenie/71-statna-podpora-na-slovensku-socialne-davky-a-pomoc.html>

<http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=4>

<http://www.apex.sk/Opatrovate%20a%20soci%C3%A1lny%20asistent/Prirucka4/4K2/Default.htm>

http://www.apex.sk/Rodina%20a%20pr%C3%A1ca/Aplik%C3%A1cia/Demograficka_charakteristika/K4/Default.htm

http://www.deloitte.com/view/sk_SK/sk/spravodajstvo/tlacovespravy/d9dcc8f58f528210VgnVCM100000ba42f00aRCRD.htm

<http://www.esf.gov.sk/esf/index.php?SMC=1&id=192>

http://www.poziadavka.sk/spravy/sprava_-6881/ROZPOCET:-Na-podporu-byvania-v-SR-sa-v-roku-2011-planuju-vydavky-253,48-mil.-eur

http://www.upsvarsp.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=60&Itemid=68

PRÍLOHA A

Dotazník

Milí respondenti,

pred Vami sa nachádza dotazník, ktorého účelom je zistiť, ako je podporovaná mladá rodina na Slovensku štátom a príbuznými. Údaje získané z dotazníka budú použité výlučne pre účely mojej bakalárskej práce. Som študentom FF UKF v Nitre odbor sociológia. Prosím Vás, aby ste odpovedali pravdivo na otázky v dotazníku, keďže dotazník je anonymný.

Vopred Vám ďakujem za Vašu ochotu a čas.

1. Vek:

2. Pohlavie:

- a) muž
- b) žena

3. Vzdelanie:

- a) základné
- b) učňovské
- c) stredoškolské s maturitou
- d) vysokoškolské

4. Spôsob spolužitia s partnerom:

- a) v manželstve
- b) v kohabitácii (partnerský vzťah bez uzatvorenia manželstva)

5. Vek manžela/-ky / partnera/-ky:

6. Vzdelanie manžela/-ky / partnera/-ky:

- a) základné
- b) učňovské
- c) stredoškolské s maturitou
- d) vysokoškolské

7. Počet detí, o ktoré sa staráte:

8. Bydlisko:

- a) mesto
- b) prímestská obec
- c) obec do 1 500 obyvateľov
- d) obec nad 1 500 obyvateľov

9. Spôsob bývania:

- a) s rodičmi
- b) s príbuznými
- c) sami vo vlastnom
- d) sami v podnájme

10. Bývate:

- a) v byte
- b) v rodinnom dome

11. Zdroj Vášho finančného príjmu: *(môžete označiť aj viac odpovedí)*

- a) materská/rodičovský príspevok
- b) brigáda
- c) práca na polovičný úväzok
- d) práca na plný úväzok
- e) podpora v nezamestnanosti

12. Zdroj partnerovho príjmu: *(môžete označiť aj viac odpovedí)*

- a) materská/rodičovský príspevok
- b) brigáda
- c) práca na polovičný úväzok
- d) práca na plný úväzok
- e) podpora v nezamestnanosti

13. Považujete Váš finančný príjem za:

- a) veľmi dobrý (môžeme si dovoliť nadštandardný životný štýl)
- b) dobrý (stačí nám na bežné potreby a ešte si dokážeme aj ušetriť)
- c) priemerný (stačí nám na základné potreby)
- d) zlý (niekedy si musíme požičať na základné potreby)
- e) veľmi zlý (bez stálej pomoci druhých by sme nedokázali vyžiť)

14. Ste spokojný so svojou finančnou situáciou?

- a) áno
- b) skôr áno
- c) skôr nie
- d) nie

15. Pri založení rodiny Vám pomáhali rodičia/príbuzní? (ak odpoviete d)nie, pokračujte prosím otázkou číslo18)

- a) áno, bez ich pomoci by sme to zvládli len veľmi ťažko
- b) áno, ale len s najdôležitejšími vecami
- c) áno, pomohli nám, ale ich pomoc nebola nevyhnutná
- d) nie, vôbec nám nepomáhali

16. Ak Vám pri založení rodiny pomohli aj rodičia/príbuzní, akou formou Vám pomohli pomohli? (označ odpoveď pri každej možnosti, pričom 1=vôbec nám nepomohli, 5=veľmi nám pomohli)

a) s bývaním	1	2	3	4	5
b) so zariadením bývania	1	2	3	4	5
c) s výbavou pre dieťa	1	2	3	4	5
d) finančné príspevky na bežné výdavky	1	2	3	4	5

17. Myslíte si, že bez pomoci rodiny by ste dokázali vyžiť iba zo štátnej podpory?

- a) áno
- b) skôr áno
- c) skôr nie
- d) nie
- e) neviem

VŠEOBECNÉ OTÁZKY:

18. Myslíte si, že je jednoduché v dnešnej dobe založiť si na Slovensku rodinu?

- a) áno
- b) skôr áno
- c) skôr nie
- d) nie
- e) neviem

19. Čo si myslíte, že ovplyvňuje mladých ľudí v rozhodovaní založiť si rodinu? (označ odpoveď pri každej možnosti podľa dôležitosti, pričom 1=najmenej dôležité, 5=najviac dôležité)

a) vzdelanie	1	2	3	4	5
b) rodina	1	2	3	4	5
c) vierovyznanie	1	2	3	4	5
d) okolie	1	2	3	4	5
e) vlastné presvedčenie	1	2	3	4	5

20. Čo je podľa Vás dôležité pre mladých ľudí na to, aby si založili rodinu? (označ odpoveď pri každej možnosti podľa dôležitosti, pričom 1=najmenej dôležité, 5=najviac dôležité)

a) vek	1	2	3	4	5
b) bývanie	1	2	3	4	5
c) finančná situácia	1	2	3	4	5
d) vhodný partner	1	2	3	4	5
e) istota pracovného miesta	1	2	3	4	5

21. Čo si myslíte, že je dôvod toho, že v súčasnosti sa zvyšuje vek ľudí, ktorí si zakladajú rodinu? (môžete označiť aj viac odpovedí)

- a) väčšie možnosti štúdia
- b) obavy zo straty slobody
- c) emocionálna nezrelosť
- d) pracovná a finančná nestabilita
- e) uprednostnenie kariéry
- f) nedostatočná štátna podpora mladých rodín
- g) obavy z nožnej nestability partnerského vzťahu

22. „Rodičovi sa umožňuje popri poberaní rodičovského príspevku vykonávať zárobkovú činnosť akoukoľvek formou. Výška príjmu zo zárobkovej činnosti rodiča nemá vplyv na nárok a ani na výšku rodičovského príspevku.“ (Ústredie práce, vecí a rodiny, dostupné na <http://www.upsvar.sk/socialne-veci-a-rodina/statne-socialne-davky/rodicovsky-prispevok-po-1.1.2011.html?page_id=13213>)

Myslíte si, že je správne, že popri rodičovskom príspevku si môže mamička aj privyrábať?

- a) áno
- b) skôr áno
- c) skôr nie
- d) nie
- e) neviem

23. Aké sú podľa Vás nedostatky systému podpory rodiny na Slovensku? (vypíšte)

.....
.....
.....
.....

PRÍLOHA B

Univariačná analýza

Otázka č. 5: Vek manžela/-ky / partnera/-ky

Tabuľka č. 18: Vek partnera

Vek	počet	v %
20-25	15	12,5%
26-30	39	32,5%
31-35	66	55%
Spolu	120	100%

Otázka č. 6: Vzdelanie manžela/-ky / partnera/-ky:

Tabuľka č. 19: Vzdelanie partnera

Vzdelanie partnera	počet	v %
Základné	0	0%
Učňovské	17	14,2%
Stredoškolské s maturitou	60	50%
Vysokoškolské	43	35,8%
Spolu	120	100%

Otázka č. 11: Zdroj Vášho finančného príjmu (viac možností)

Tabuľka č. 20: Zdroj príjmu respondenta

Zdroj príjmu respondenta	Respondenti		
	Muž	Žena	Spolu
Materská/rodičovský príspevok	0	49	49
Brigáda	2	3	5
Polovičný úväzok	2	3	5
Plný úväzok	32	31	63
Nezamestnaný	3	1	4
Spolu	39	87	126

Otázka č. 12: Zdroj partnerovho príjmu (viac možností)

Tabuľka č. 21: Zdroj príjmu partnera

Zdroj príjmu partnera	Partneri		
	Muž	Žena	Spolu
Materská/rodičovský príspevok	0	27	27
Brigáda	3	2	5
Polovičný úväzok	3	2	5
Plný úväzok	74	12	86
Nezamestnaný	2	1	3
Spolu	82	44	126

Otázka č. 11 a 12: Finančné príjmy v rodinách spolu (pričom spolu bolo 120 párom, čiže 120 žien a 120 mužov a v otázkach mohli označiť viac možností)

Tabuľka č. 22: Finančný príjem v rodine respondenta

Zdroj príjmu v rodine	Respondenti + partneri		
	Muži	Ženy	Spolu
Materská/rodičovský príspevok	0	76	76
Brigáda	5	5	10
Polovičný úväzok	5	5	10
Plný úväzok	106	43	149
Nezamestnaný	5	2	7
Spolu	121	131	252

Otázka č. 13: Považujete Váš finančný príjem za

Tabuľka č. 23: Názor respondenta na svoj finančný príjem

	počet	v %
Veľmi dobrý	1	0,8%
Dobrý	50	41,7%
Priemerný	50	41,7%
Zlý	17	14,2%
Veľmi zlý	2	1,7%
Spolu	120	100%

Otázka č. 14: Ste spokojný so svojou finančnou situáciou?

Tabuľka č. 24: Spokojnosť respondenta s finančnou situáciou

	počet	v %
Áno	13	10,8%
Skôr áno	39	32,5%
Skôr nie	34	28,3%
Nie	34	28,3%
Spolu	120	100%

Otázka č. 15: Pri založení rodiny Vám pomáhali rodičia/príbuzní?

Tabuľka č. 25: Pomoc príbuzných pri založení rodiny

	počet	v %
Áno, veľmi	43	35,8%
Áno, s najdôležitejšími vecami	37	30,8%
Áno, ale pomoc nebola nevyhnutná	24	20,0%
Nie, vôbec	16	13,3%
Spolu	120	100%

Otázka č 17: Myslíte si, že bez pomoci rodiny by ste dokázali vyžiť iba zo štátnej podpory?

Tabuľka č. 26: Dostatočnosť štátnej podpory bez pomoci príbuzných

	počet	v %
Áno	4	3,3%
Skôr áno	8	6,7%
Skôr nie	24	20%
Nie	47	39,2%
Neviem	21	17,5%
Netýka sa	16	1,3%
Spolu	120	100%

Otázka č. 18: Myslíte si, že je jednoduché v dnešnej dobe založiť si na Slovensku rodinu?

Tabuľka č. 27: Názor respondenta na založenie rodiny v dnešnej dobe

	počet	v %
Áno	5	4,2%
Skôr áno	20	16,7%
Skôr nie	45	37,5%
Nie	37	30,8%
Neviem	13	10,8%
Spolu	120	100%

Otázka č. 21: Čo si myslíte, že je dôvod toho, že v súčasnosti sa zvyšuje vek ľudí, ktorí si zakladajú rodinu? (viac možností)

Tabuľka č. 28: Dôvod zvyšovania veku ľudí zakladajúcich si rodinu

	Neoznačil	Označil	Spolu
Väčšie možnosti štúdia	78	42	120
v %	65,0%	35,0%	100%
Obavy zo straty slobody	101	19	120
v %	84,2%	15,8%	100%
Emocionálna nezrelosť	82	38	120
v %	68,3%	31,7%	100%
Pracovná a finančná nestabilita	41	79	120
v %	34,2%	65,8%	100%
Uprednostnenie kariéry	64	56	120
v %	53,3%	46,7%	100%
Nedostatočná štátna podpora	47	73	120
v %	39,2%	60,8%	100%
Obavy z nestability partnerského vzťahu	92	28	120
v %	76,7%	23,3%	100%

Otázka č. 22: Myslíte si, že je správne, že popri rodičovskom príspevku si môže mamička aj privyrábať?

Tabuľka č. 29: Názor na privyrábanie si mamičiek popri rodičovskom príspevku

	počet	v %
Áno	83	69,2%
Skôr áno	26	21,7%
Skôr nie	1	0,8%
Nie	1	0,8%
Neviem	9	7,5%
Spolu	120	100%

Otázka č. 23: Aké sú podľa Vás nedostatky systému podpory rodiny na Slovensku?

Tabuľka č. 30: Nedostatky systému podpory rodiny podľa respondenta

	počet	v %
Neodpovedal	24	20,0%
Nízka suma dávok	21	17,5%
Zle ohodnotená materská	11	9,2%
Nízka podpora bývania	28	23,3%
Adresnosť a efektívnosť dávok	8	6,7%
Nedostatok detských zariadení	9	7,5%
Zložitosť a zdĺhavosť pri žiadaní o jednotlivé dávky	6	5,0%
Nízka motivácia mladých ľudí	10	8,3%
Neviem	3	2,5%